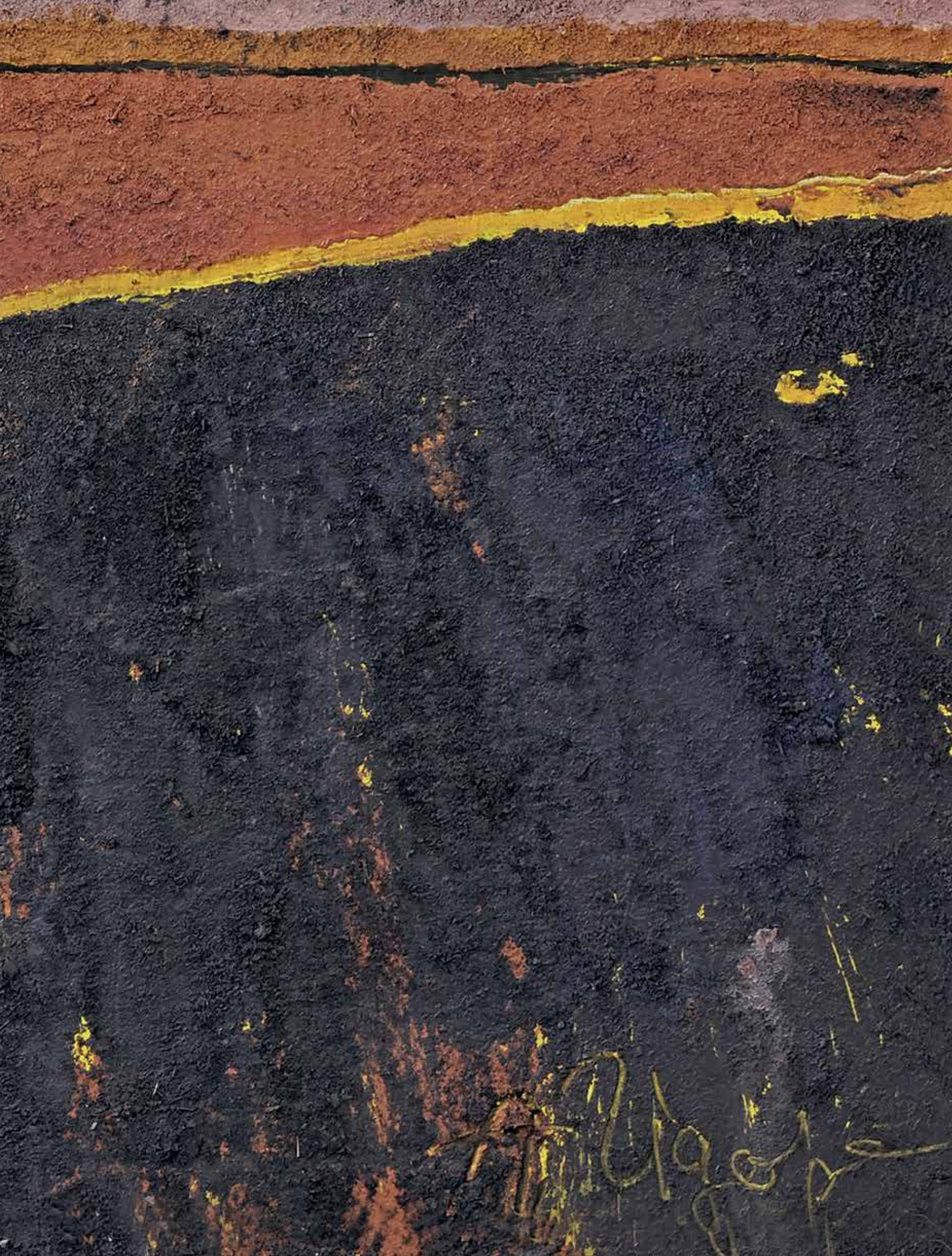

ΓΑΗΗΔ
ΓΙΔΟΡΔ
ANNA
GIDORA

ΛΕΗΔΑΡΤ
land art

Дотичність до українського лендарту, колекціонування мистецтва, видання каталогів, залученість у різноманітні художні проекти дали нам змогу бути причетними до культурного руху в Україні.

Збірка картин Ганни Гідори, що зберігається в нашій колекції, – це нагода простежити творчу динаміку мисткині: від напружено-чутливої до філософсько-споглядальної. Переплетення сповнених магії дитячих вражень авторки, досвід археологічних експедицій та етнографічних досліджень, захоплення подорожами у високогір'я і стародавніми містами проявились у розмаїтому здобутку. Ця книга підсумовує вагомий відтинок часу і представляє основні живописні серії та низку робіт лендарту.

Творчий доробок Ганни Гідори запрошує до персональної міфології сприйняття світу, наповненої передчуттями та мовою праісторії, де генетична пам'ять – через сни – породжує образні висловлювання. Зачарування світом та його ідеалізація, пошук своєї мови з набуттям життєвого й творчого досвіду трансформуються в символічний ландшафт, насичений роздумами про неперервність буття, сенси людського життя і тугою за нездійсненням.

Роботи в довкіллі віднаходять збережені сліди, зчитують-пригадують знаки й архаїчні нашарування, коли реліктові пласти виходять на поверхню символами.

Живопис в альбомі – це мандри у багатьох верствах пейзажу, де один краєвид проступає крізь інший, кольорова молитва-медитація, що вібрує та живить течію смислів, триває у плині подій та часу.

Євгенія Шудра
Сергій Шудра

This collection of Anna Gidora's paintings is an opportunity to follow the creative dynamics of the artist, from tense and sensitive, to philosophical and contemplative. The interweaving of the author's magical childhood impressions, the experience of archaeological expeditions and ethnographic research, the passion for traveling to the highlands and ancient cities, is manifested here in a versatile achievement. This book summarizes a significant period of time and presents the artist's main painting series and a number of land art works.

The creative work of Anna Gidora invites you to a personal mythology of world perception, filled with premonitions and the language of prehistory, where genetic memory through dreams gives birth to figurative expressions. Enchantment with the world and its idealization, the search for her own language with the acquisition of life and creative experience, are transformed into a symbolic landscape, saturated with reflections on the continuity of existence, the meaning of human life, and longing for the impossible.

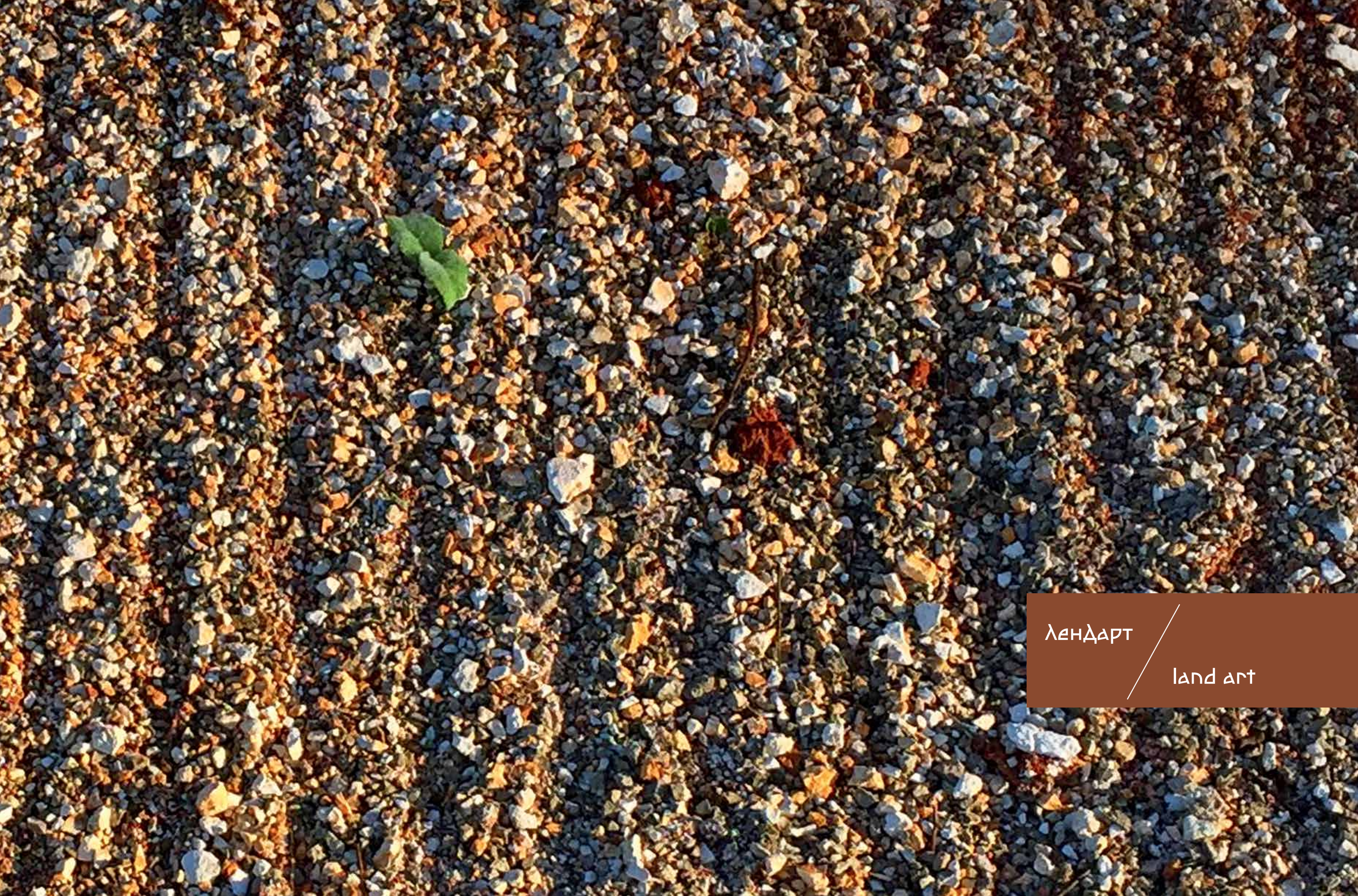
Her works in the natural environment acquire preserved traces, and read and recall signs and archaic layers, in the form of relic layers that appear on the surface as symbols.

Painting in the album is a journey through many layers of the landscape, where one view appears through another, a colored prayer-meditation, vibrating and nourishing the flow of meanings, continuing through events and time.

Evgenia Shudra
Serhiy Shudra

Альбом Ганни Гідори представляє визначні етапи її творчості останніх двадцяти років: живописні цикли (2009 – 2022) та роботи в довкіллі (1999 – 2022).

This album of Anna Gidora's work presents different stages of her creativity. The collection presents painting cycles from 2009 to 2022 and works in the natural environment from 1999 to 2022.

ΛΕΗΔΑΡΤ / land art

Роздуми куратора лендарт-симпозіуму «Простір Покордоння» зсередины ситуації мистецтва в довкіллі села Могриці, Сумська область, Україна

Чому тут і в цей час (якщо бути чесним)?

Коли заходить мова про Могрицю, мені хочеться брати людей за руки і вести їх на найвище місце Могрицького городища, бо звідти панорама заплави річки Псел сягає десятків кілометрів, а краєвид наповнює тіло духом птаха.

А ще – через складність рельєфу, стрімкість схилів (недосяжних для випасу худоби) – тут склалася своєрідна заповідна зона різнотрав'я. Саме наприкінці червня, у дні сонцестояння, соковита зелень спалахує живописним розмаїттям. А серед цієї шаленої гри кольорів – скатертина білого оголеного нутра землі – крейда. Серце ніжно щемить від радощів. А неподалік – хатина, господи бабусі й діда. Ще маленькою дівчинкою мене, міську дитину, в апогей літа дід садив на підводу й віз косити сіно на пагорби. Я й дотепер не розумію, навіщо йому в спеку потрібне було поруч мале дитя. Мабуть, тільки для того, щоби через роки я хотіла ділитися цією красою з усім світом. Та й недарма після відвідин могрицьких просторів не залишає відчуття, що отримав звістку з дитинства.

Чому лендарт?

Береш полотно – і широким пензлем від краю до краю. Буде етюд. Цього конкретного місця. Ти начебто з ним, але більше з тим, що професійною мовою називається картинною площиною. А коли зачаровано бредеш у шелесті трав, вдихаєш духмянний подих густого простору, погляд блукає поміж безмірної багатоплановості неосяжної далі – хочеться бути часткою, хочеться вплести свій знак. Довкілля стає естетичною субстанцією, де митець осмислює його, створює художній образ.

Thoughts from the curator of the Land art Symposium Borderland Space. From the middle of art situation in Mohrytsia environment, Sumy region, Ukraine.

Why here and at this time (to be honest)?

When I speak about Mohrytsia, I want to take people by the hands and lead them to the highest place in the Mohrytsia settlement, because from there the panorama of the floodplain of the River Psyol reaches tens of kilometers, and the landscape fills the body with the spirit of a bird.

And also – because of the complexity of the relief, the swiftness of the slopes (inaccessible for grazing) – a kind of reserve for forbs has developed here. It is at the end of June, on the solstice, lush greenery lights up with picturesque diversity. And among this crazy play of colors there are tablecloths of the white naked interior of the earth – the chalk. The heart is tenderly aching with joy. And nearby there is my grandparents' hut. As a little girl, during the peak of summer, my grandfather would put me on a cart and take me to the hills to mow the hay. I still do not understand what he needed a small child for in such a heat. Perhaps only years later I wanted to share this beauty with the whole world. And not for no reason, after visiting Mohrytsia's spaces, I feel as though I have received news from childhood.

Why land art?

You take the canvas – and with a wide brush paint from edge to edge. This is an etude. This place. You seem to be with it, but more with what is called, in professional terms, the picture plane. And when you wander enchantedly in the rustle of herbs, inhale the fragrant breath of the dense space, your gaze wanders between the boundless versatility of the immense beyond – you want to be a particle, you want to weave your sign. The environment becomes an aesthetic substance, which the artist comprehends, creating an artistic image.

Простір проведення міжнародного лендарт симпозіуму «Простір Покордоння», Могриця, Сумська область, Україна
The space for the international land art symposium Border Space, Mohrytsia, Sumy region, Ukraine

Чому знов і знов?

Мальовниче крейдяне плато між ланцюгом межових городищ Сіверських земель щорічно демонструє результат творчих пошуків декількох десятків художників, об'єднаних співдією в межах першого в Україні лендарт-симпозіуму.

І кожен з нас з першого дня приїзду знову вглядається у нічний небосхил:

– А раптом зірки упадуть усі разом?

– А городище шепоче спогадами про чиєсь кохання і про чиїсь сльози?

– А вони теж за руки брались і скочувалися до річки у жадану прохолоду води?

І коли у такому бутті почуття виплескуються через край, хочеться магічних дій, вдумливих, неспішних – бо того хоче місце.

Кожного року, коли ранковим серпанком туман закриває весь білий світ, митці, що його – туману – дочекались і сидять на горі, мов на острові, вигадують, збентежені, що би вдіяти з цим океаном. Може б, вітрила і...

Виростає низка творів у довкіллі. З кожним роком усе більше й більше.

А через рік приїжджаємо знову: так і вимірюються роки – Могрицею.

А що ж до цього всього довкілля?

Звичайно, воно було собі, є і буде.

Величне, мрійливе, чарівне.

Минулорічні об'єкти розчиняються в просторі, і коли в нове літо повертаєшся, помічаєш поглядом сліди – символи творів поряд із керамікою VIII-XI століття.

У дні творення довкілля. Стежки.

«Вплітаємо в наявний контекст довкілля бажання досягнути своє місце в ньому», – стверджує наш український «теоретик» мистецтва довкілля Петро Бевза.

Та кожен з авторів відчуває своє місце у довкіллі по-різному. У кожного своя стежка. Майже всі стежки на нашій землі виглядають світлими рушниками. Білим

Why again and again?

The picturesque chalk plateau between the string of boundary settlements of the Severskiy lands annually demonstrates the result of the creative investigations of several dozen united artists, within the framework of Ukraine's first land art symposium.

And each of us, from the first day of arrival, again peers into the night's sky.

What if the stars fall all together?

– And the settlement whispers with memories of someone's love and someone's tears.

– Did they also take each other's hands, and roll down to the river in the coveted coolness of the water?

And when feelings overflow, one wants magical actions, thoughtful, unhurried – because this is what the place wants.

Every year, when the morning mist covers the whole white world, the artists, who, awaiting the fog, sit on the mountain as if on an island, act with this ocean, or maybe sail, and...

The number of works in the environment grows, every year more and more.

And a year later we come again – this is how years are measured, by Mohrytsia.

And what does all this mean for the environment?

Of course, it was, is, and will be.

Majestic, dreamy, charming.

полотном стікає дорога від крейдяної стіни. А якщо йдеш по ній до білого масиву скель, вона губиться серед марева сліпучо-білого крейдяного ґрунту, немов розчиняється в першооснові вічного буття.

А в лузі стежки залишила по собі вода, розкресливши на заплаві старі русла. Природа сама створила вишуканий твір мистецтва. Сидиш на високому княжому городищі у колосках трави, вдивляєшся у вигини стариці – віє часом. Нічний вітер доносить людський гомін і схлипи худоби. Степ дихає мінливим неспокоєм, а тепла земля пагорбу за спиною пахне молоком і домівкою. А ось у світанковому чаклунстві впливає дорога туману з-за лісу – береш його руками, умиваєшся ним...

А поряд річка з білим тлом крейдяного дна під фатою прозорої води: чи не є вона дорогою часу?

І так, блукаючи між цими символами у довкіллі, що з'явилися (а може, завжди були?), прислухаєшся до звуку білого, такого фактурного кольору крейдяного кар'єру, що світиться нереально чистою, відчуваєш, що вітер, який весь час був поряд, залишив по собі тіні.

Last year's objects dissolve into space, and when you return to a new summer, you notice traces with your eyes – symbols of works next to 8th-10th century pieces of ceramics.

In the days of creating the environment. Paths.

«We weave into the existing context of the environment, it is a desire to understand one's place in it,» says Petro Bevza, our Ukrainian theorist of environmental art.

But each of the artists feels his place in the environment in his own way. Everyone has his own path. Almost all paths on our land look like light towels. A white canvas flows down the road from the chalk wall. And if you walk along it to a white massif of rocks, it is lost among the haze of dazzling white chalky soil, as if it dissolves in the linen of the beginning of eternal existence.

And in the meadow, the water left its paths on its own, having crossed out the cyclically-spherically old channels on the half-bay. Nature itself has created an exquisite work of art. You sit on a high princely settlement in the spikelets of grass, peering into the curves of the old woman. Sometimes the wind blows. The night wind carries the human voice and the moans of cattle. The steppe breathes with changing anxiety, and the warm earth of the hill behind you smells like milk and home. And here follows the road of fog due to the bend of the forest in dawn witchcraft, you take it with your hands, you wash yourself with it ...

And next to it is a river with a white background of a chalk bottom under a veil of transparent water – isn't time expensive?

And so, wandering in the neighborhood, between these symbols that have appeared (or maybe they have always been?), you listen to the sound of white, that structural color of the chalky quarry, glowing with unreal purity. You feel that the wind, which has always been nearby, left shadows.

Локація лендарт-симпозіуму «Простір Покордоння», розбудова якої відбувається завдяки ініціативі Євгена Косяненка
The location of the Land art symposium Border Space. The project has been developed thanks to the initiative of Yevhen Kosyanyenko

ТИН
БІЛИХ
ЇН
SHADOWS
OF WHITE
WALLS

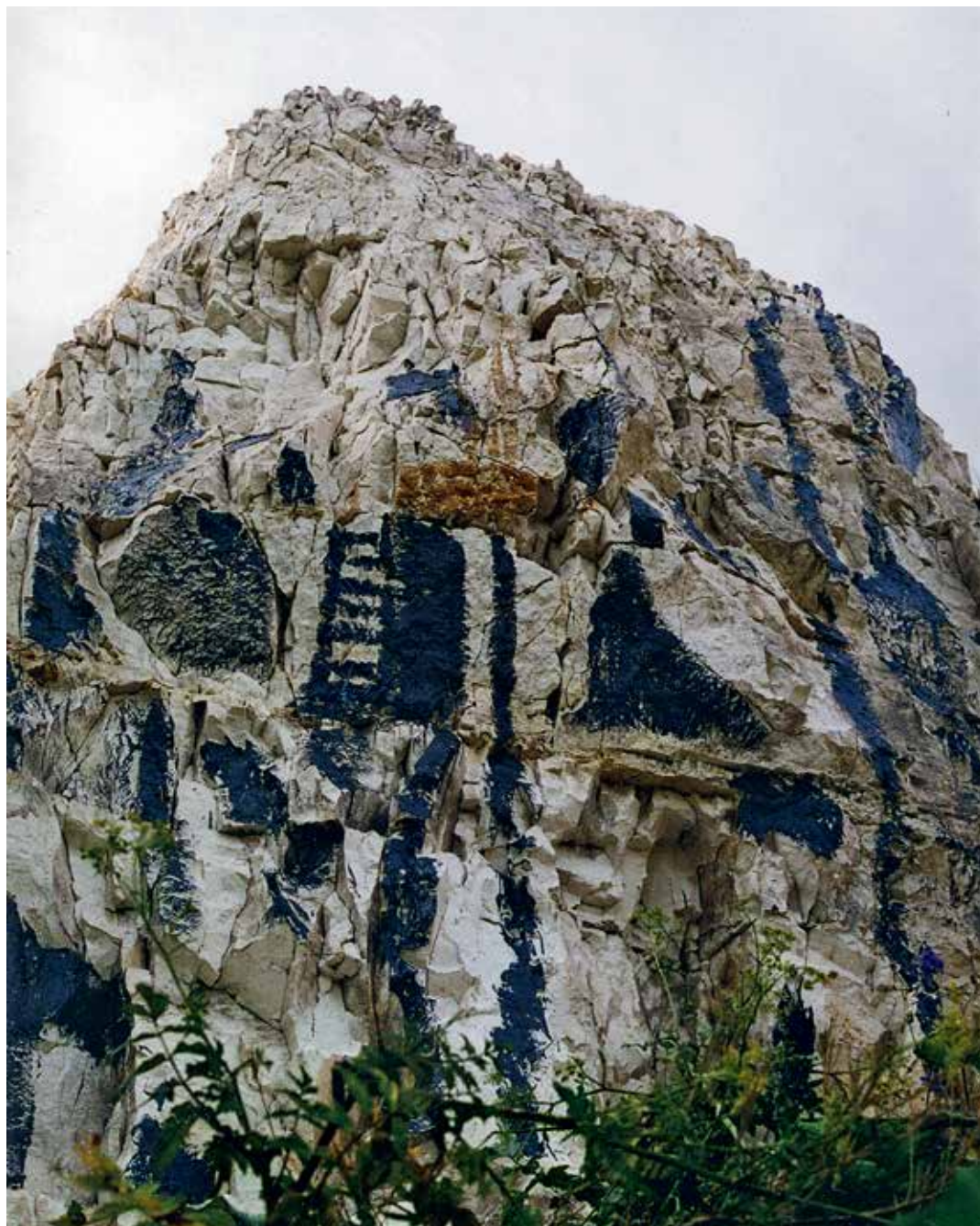

Все залишає по собі слід у просторі.
Тінь, як слід, – реальна
і змінює свою форму кожну мить.
І, не зважаючи на обов'язкову причетність до чогось,
живе сама по собі. І, може, тільки тінь знає,
як змінюється в цю мить об'єкт, який вона
відображає.
Тінь вітру – особлива субстанція, бо вона майже
непомітна,
але зачаровує своєю присутністю.
Вітер завжди наповнений змістом.
Через тінь він шле листи, та як навчитись їх читати?

Everything leaves a trace in space.
The shadow is therefore real, visual
and changes its own form at every moment.
And, despite the obligatory involvement in
something,
lives on its own. And maybe only a shadow knows
how the object that it displays changes at this
moment.
The shadow of the wind is a special substance,
because it is almost invisible,
but captivates with its presence.
The wind is always filled with content.
Through the shadow, he sends letters.
How can we learn to read them?

Тіні білих стін. Розмежування. 2017
Shadows of White Walls. Delimitation. 2017

Тіні білих стін. 2002
Shadows of White Walls, 2002

Тіні білих стін. Композиція №3. 2014
Shadows of White Walls. Composition N3. 2014

Тіні білих стін. Фактура. 2016
Shadows of White Walls. Texture. 2016

ГЕОМЕТРІЯ
ТРАВИ
GRASS
GEOMETRY

З дитячих років зачаровують трави. Їхні переплетення дивують своєю графічною вишуканістю. Здається, що це першооснова всіх структур у просторі світотворення. Хто не дивився у контражурі крізь травинки на сонце? Цей усім відомий з дитинства жест споглядання залишається з нами на все життя. Можливо, це символ причетності?

Herbs have been fascinating since childhood. Their weaves are surprising with their graphic elegance. It seems that this is the beginning of all structures in the space of peacemaking. Who has not peered into the backlight of a grass blade in the sun? This gesture of contemplation, known to everyone since childhood, remains with us throughout our lives. Maybe this is a symbol of involvement?

Тінь вітру. 2002
Wind Shadow. 2002

Шелест очерету при річкових водах
повсякчас нагадує про присутність
вітру. Прислухаєшся. Здається, вже
розумієш зміст нашіптування. Але
раптовий подих – і все зникає, розчи-
няється в новій мелодії шелесту. У таку
мить починаєш вигадувати, як упіймати
вітер, як зрозуміти його мову, як стати
до нього ближчим, щоби всі історії він
розповів і тобі теж.

The rustling of the reeds at the river
waters constantly reminds us about the wind
presence. You listen. You seem to already
understand the meaning of the whispering.
But a sudden breath, and everything
disappears, dissolves into a new melody of
rustling. At such a moment, you begin to
figure out how to catch the wind, how to
understand its language, how to get closer to
it – so that it will tell you all the stories too.

Пастка для вітру. 2001
Wind Trap. 2001

КОЛЕКЦІЯ
ГРУНТІВ
COLLECTION
OF SOILS

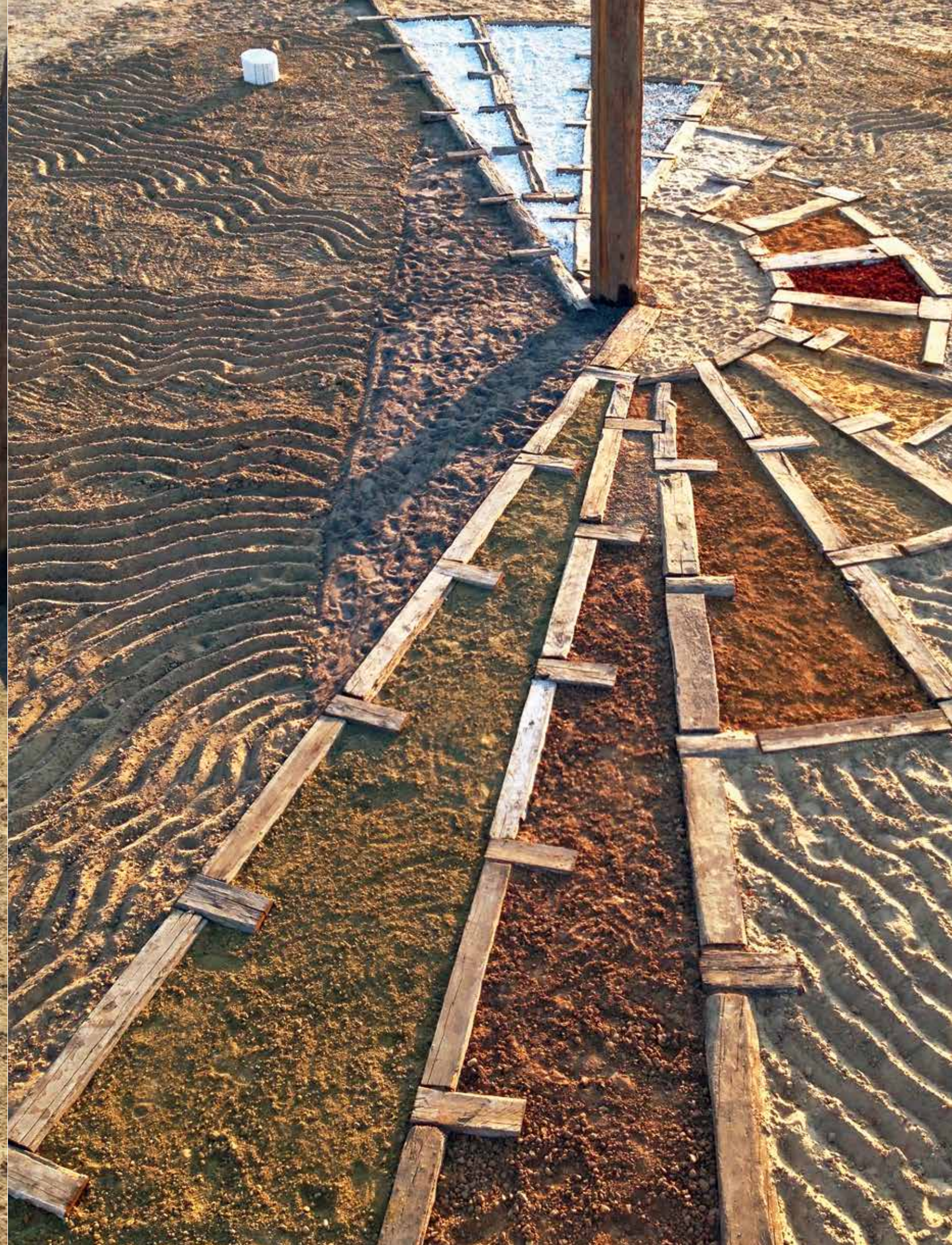

Геологічні прошарки Землі наповнені змістом і кольором. Їхніх відтінків безліч. Вони виникали і відкладались в різні епохи існування планети. По них можна визначати геологічний вік, а якщо викласти в сегменти кольорової палітри, що збігатимуться з періодами обертання Сонця, то на одній площині поєднаються геологічний та астрономічний час.

The geological layers of the Earth are filled with content and color.

They have many shades. They arose and were deposited in different epochs of the formation of the planetary structure. They can be used to calculate geologic time. If they are arranged into segments of the color palette, coinciding with the periods of the Sun crossing the sky from dawn to dusk, then the measurement of time will be united on the same planes geological and solar.

Взаємопроникнення. 2019
Interpenetration. 2019

Місце, де виконана робота, насичене геологічними, історичними, культурними, технологічними артефактами. Заплава ріки Посел у цій ділянці затиснута високими крейдяними берегами, що залягають углиб на сотні метрів, але у верхніх прошарках, під чорноземом, деінде проглядаються яскраві плями різнокольорового піску та глини. Темно-червона глина, насичена залізом, є лише на протилежному березі. І коли я використовую червону глину в своїх роботах, то символічно поєдную два береги. У роботі «Взаємопроникнення» висипані червоною глиною геометричні фігури на тлі залишків бетонного фундаменту з-під ангара, що використовувався для технічної обробки крейди, вказують кінцем трикутника на протилежний берег. Колись це був єдиний простір, який вимила течія ріки. Геометричні фігури є символічними, бо з початку землеробства на цих землях несли в собі інформаційний код: трикутник – чоловічого начала та наповненості, коло – жіночого начала та солярності, хрест – родючості, єднання людського та небесного. І ці коди, що лежать на зруйнованому бетоні, «кричать» своїм червоним кольором про бережливе ставлення до найголовнішого – землі.

Роботи в довкіллі поступово розчиняються в ньому, повертаючись у ландшафт. Деякі роботи існують лічені секунди, деякі мають сезонну протяжність буття в просторі, деякі стираються протягом років, змінюючись під впливом атмосферних явищ. Спочатку глина під сонцем втрачає насиченість кольору. Після липневої зливи розтікається струмками. Змерзається в камінь взимку. Настане час – і слідів роботи не залишиться зовсім...

The place where the work was done, saturated with interlayers of geological, historical, cultural, technological formations. In this area, the Psyol River floodplain lies among the high chalk banks that go hundreds of meters deep, but in the upper layers, under the black soil, in some places, bright spots of multi-colored sand and clay are visible. Dark red clay, saturated with iron, is located only on the opposite bank. And when I use red clay in my works, I symbolically unite the two banks. In the work «Interpenetration», geometric figures poured out with red clay against the background of a concrete foundation the remains of a facility to process chalk, indicate the other side of the triangle with the end of the triangle. Once it was the only space that was washed away by the current of the river. Geometric figures are symbolic, because from the earliest era of agriculture on these lands, an information code was carried: the triangle – masculinity and fullness; the circle – femininity and solarly; the cross – fertility, the unity of human and heaven. And these codes, lying on concrete and destruction after human activity, scream with their red color about caring for the most important thing – the earth. Works in the environment gradually dissolve into it, returning to the landscape. Some works leave their imaginative trace of the fate minutes, some have a seasonal extension of being in space, some are erased over the years. Geometric figures poured out with red clay, changes under the influence of atmospheric changes. At first, clay under the sun changes the color saturation. After a July downpour, it spreads in picturesque streams. Changes form under the frozen snow. The time will come, and there will be no traces of work...

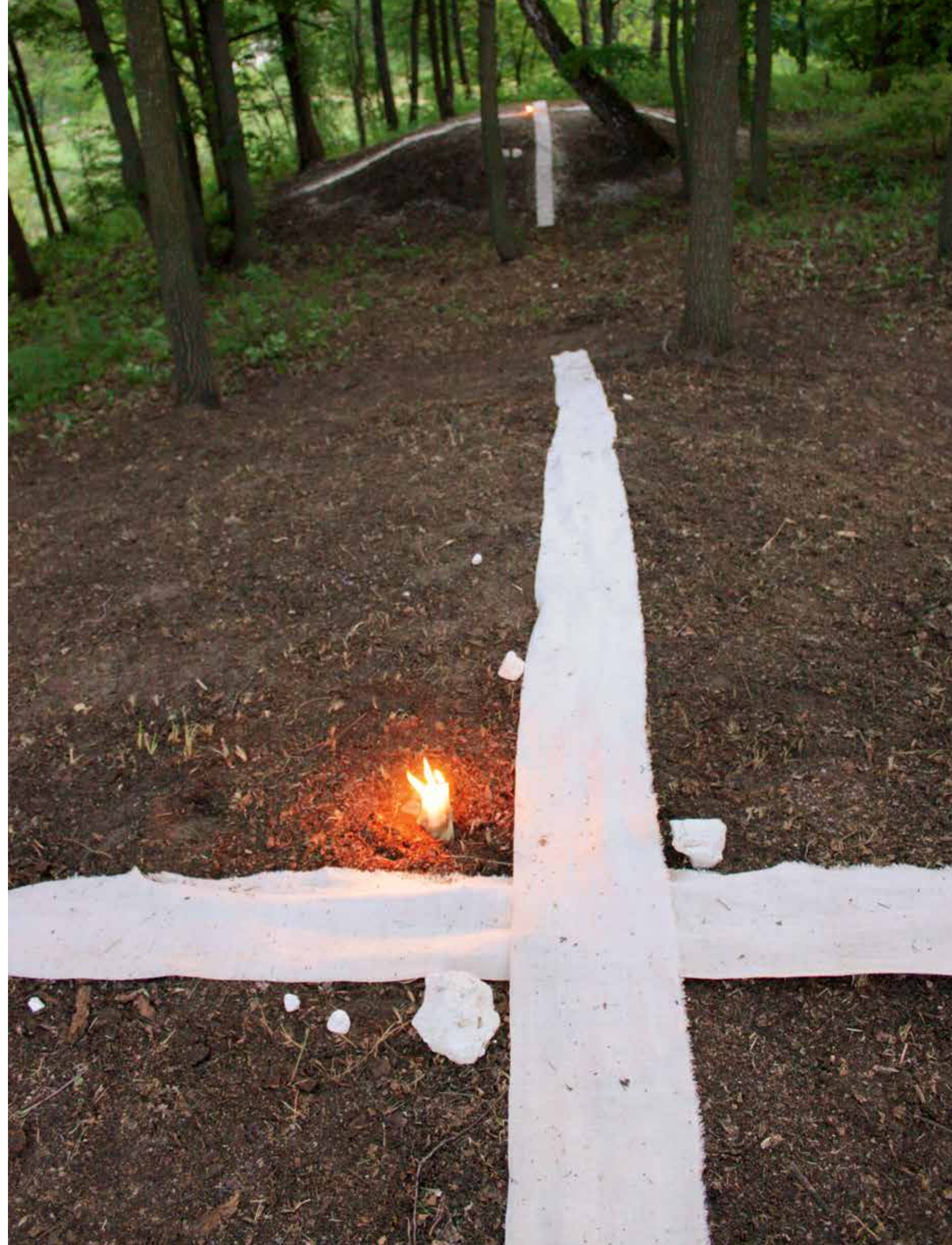

КРАПКА ВИМІРУ MEASUREMENT POINT

Крапка виміру. Схід. Захід. Північ. 2012
 об'єкт у просторі та інтерактивна дія
 Measurement Point. East. West. North. 2012
 object in space and interactive action

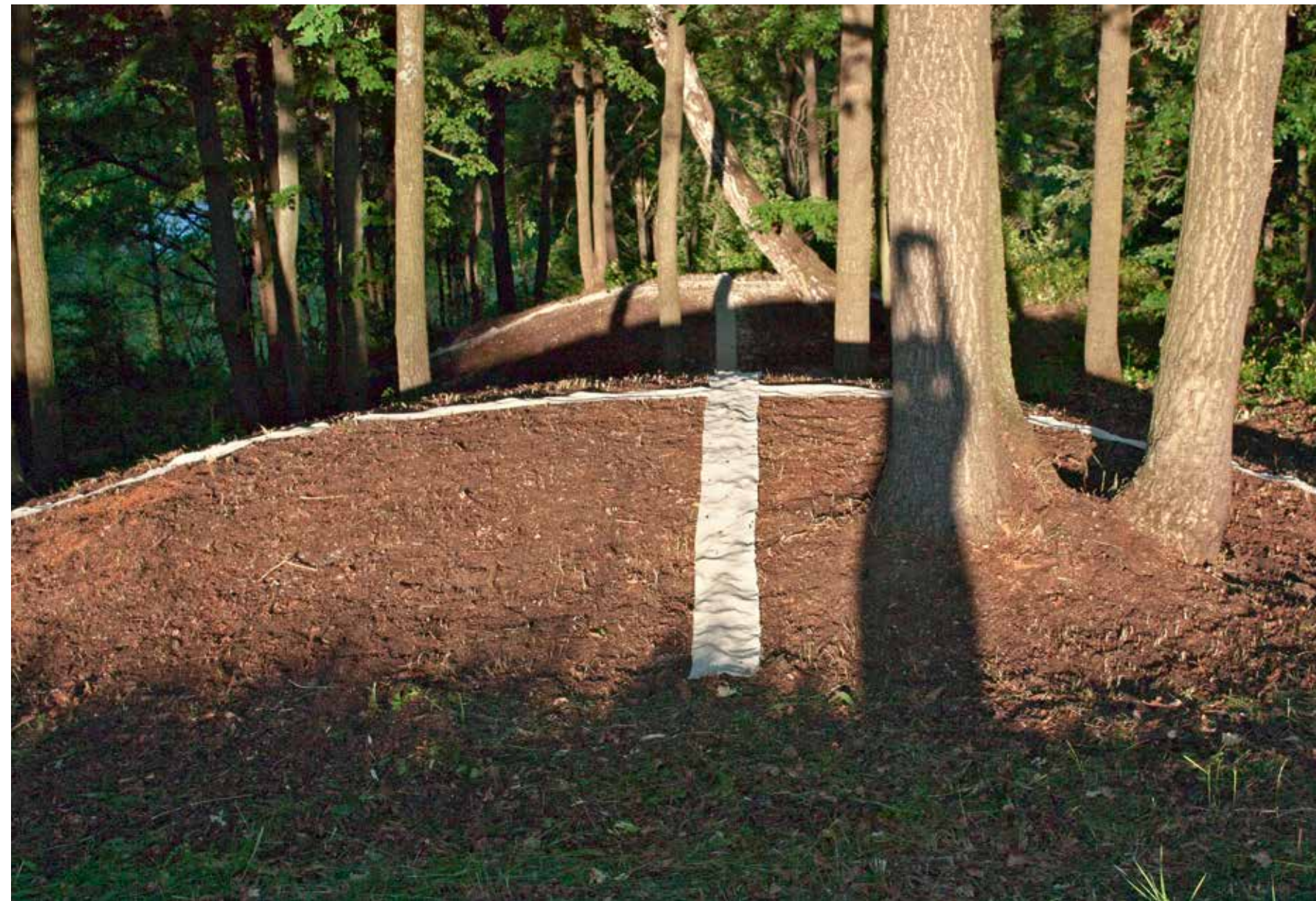

На схід від давньоруського городища, біля якого проходить симпозіум, розташоване курганне поле, більша частина якого розорана. Залишки курганів збереглися на узбіччі лісу. Кожного разу, коли проходиш стежкою повз стародавні насипи, мимоволі зупиняєшся. Мить і вічність, плинність часу, доля людини і культур... Наповнюєшся роздумами. Огортає смуток. Виникає бажання привернути увагу до курганів не лише як до місця вічного покою предків, але й як до умовної точки відліку життя людини та коловороту людських доль. Курган і за формою є ніби крапкою на тлі поверхні землі – початком і кінцем – одиницею виміру всесвіту. Очистивши від нашарувань опалого листя, ми покрили курганні насипи навхрест старовинними сувоями домотканих полотнищ. Хрест як символ життя та духовного зв'язку між світами, орієнтований по сторонах світу, білим тлом полотна світився в напівтемряві лісу. На світанку та при заході сонця промені світла немов навмисно висвітлювали кургани поміж стовбурів дерев, підкреслюючи значимість цього місця.

Наповнення місця курганного поля відбулась завдяки інтерактивній дії у просторі. Відвідувачів попросили на заході сонця принести з собою грудки білої крейди, які вони знайдуть вздовж стежки до місця події (навколишній ґрунт крейдяний), і розкласти на свій розсуд по курганах як символ дарів і зерна. І коли останні промені сонця згасли за обрієм, у центрі кожного кургану на перехрестях полотен запалили свічки пам'яті. А на світанку авторка стала свідком символічної події: поряд із курганами розташувалась молода сім'я й мати годувала своє дитячко. Амінь.

To the east of the ancient Russian settlement, near which the symposium is held, there is a barrow field, most of which is plowed up. The remains of barrows are preserved on the side of the forest. Every time you walk along the path past the ancient mounds, you involuntarily stop. The fluidity of time, the fate of man and cultures, eternity and sadness seems to envelop in this place. The desire to draw attention to the mounds, not only as a place of eternal rest for our ancestors, but also as a conditional point for the measurement of human life and the whirlwind of human destinies. The barrow, in its form, is a point on the background of the earth's surface – it is the beginning and the end – the point of measurement of the universe. Four mounds were cleared from layers of fallen leaves located to the east, west, south, and north, and were covered crosswise with old scrolls of homespun cloth. The cross as a symbol of horizontal and vertical life, as a spiritual connection between the worlds, oriented to the cardinal points, the white background of the canvas glowed in the twilight of the forest. At sunrise and sunset, the rays of light seemed to deliberately illuminate the mounds with rays among the tree trunks, as if emphasizing the significance of this place.

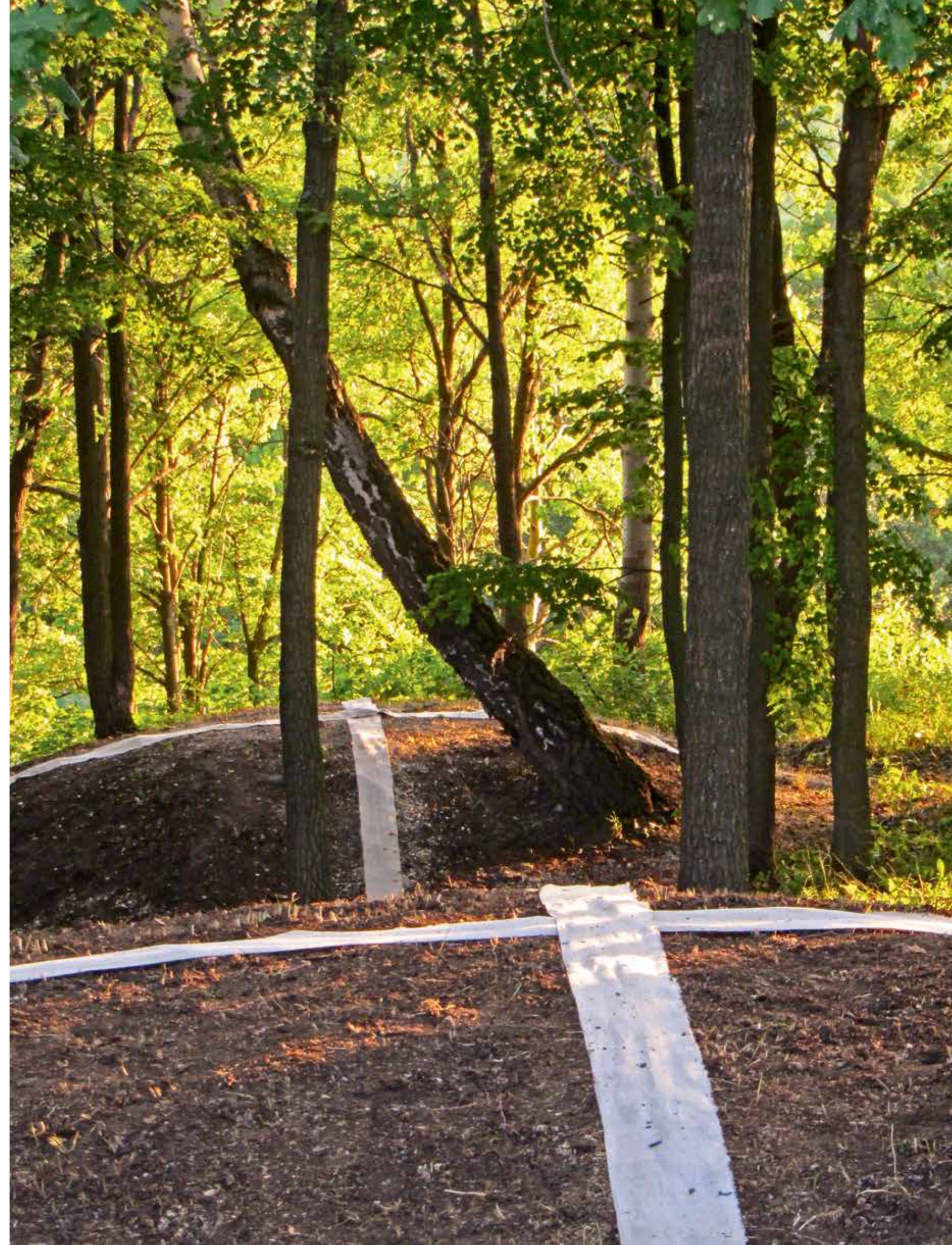
The demonstration of filling the place of the barrow field took place thanks to the interactive action in space. Visitors were asked at sunset to bring with them lumps of white chalk, which could be found along the path to the scene (surrounding chalky soil), and arrange them, at their discretion, in the mounds as a symbol of gifts and grain. And when the last rays of the sun went out on the horizon, candles of memory were lit in the center of each mound, at the intersections of canvases. And at dawn, the author witnessed a symbolic event: a young family settled down next to the mounds and the mother was feeding her child. Amen.

Крапка виміру. Схід. 2012
Measurement Point. East. 2012

Крапка виміру. Захід. 2012
Measurement Point. West. 2012

КОЛЕКЦІЯ
НАШАРУВАНЬ
COLLECTION
OF LAYERS

Перевізник. 2008
Carrier. 2008

Перевізник. 2008
Світлографія Юрія Баранніка
Carrier. 2008
Lighthography by Yury Barannik

Людство бездумно і нескінченно засмічує простір, у якому живе.
«Проростання» – образ-попередження. Настане час – і земля не зможе більше поглинати сміття, замість чаруючого довкілля весь простір буде заповнено такими брутальними «паростками». Чи знайдеться тоді місце хоча б для існування?

Humanity mindlessly and endlessly pollutes the spaces where it lives. Germination is a warning image. There will come a time and the earth will not be able to absorb endless debris, and instead of a mesmerizing environment, all space will be filled with brutal shoots such as these. Will there then be a place, if not for life, at least for existence?

Проростання. 2020
Germination. 2020

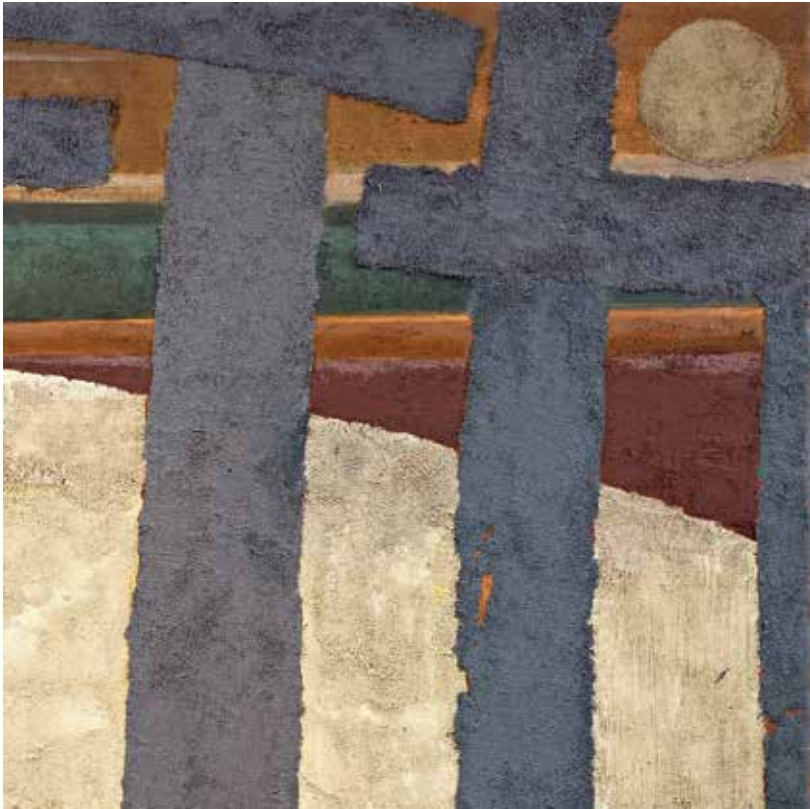

Колекція нашарувань 2003
Collection of Strata. 2003

Місячний календар. Вимірювання часу. 2015–2016
Monthly Calendar. Measurement of Time. 2015–2016

ΜΕΓΑΛΙΤΗ MEGALITHS

Обсерваторія. Вимірювання часу. Миропілля. 2013
Observatory. Measurement of Time. Myropillia. 2013

Дослідження зміни пір року, місячних і сонячних циклів на небосхилі, руху сузір'їв і окремих зірок мають тисячолітню історію. Залишки дерев'яних і кам'яних обсерваторій дослідники вивчають у різних куточках планети. Реконструкція обсерваторії з дерева – це не лише спроба відновлення, але й втілення емоційного переживання дослідника, що день за днем проводить із небесними тілами: спостерігає, робить заміри, таблиці, схеми, креслить і будує споруду так, щоб зустрічати сонце у східному порталі та проводити у західному. Кожен портал відповідає сходу і заходу місяця та певних планет у дні літнього сонцестояння. Коло із червоною глиною на умовному крейдяному небі розташоване в точці зеніту сонця в день 24 червня – найвищій позиції сонця на небосхилі в цьому місці. Захоплення красою Всесвіту супроводжує людство завжди.

The study of seasonal changes, lunar and solar cycles in the sky, and the movement of the constellations and individual stars has a history spanning thousands of years. Researchers have studied the remains of wooden and stone observatories in different parts of the planet. The reconstruction of the wooden observatory is not only an attempt at restoration, but also the embodiment of the emotional experience of a researcher who spends day after day with heavenly bodies: observing, making measurements, tables, diagrams, drawing and building a structure so as to meet the sun in the eastern portal and to see it off in the western one. Each portal is responsible for the rising and setting of the moon and certain planets on the days of the summer solstice. The circle of red clay in the conventional chalk sky is located at the zenith point of the sun on the day from June 23 to 24 – the highest point of the sun in the sky at this location. Humanity has always been fascinated by the beauty of the universe.

Обсерваторія. Вимірювання часу. Могриця. 2021
Observatory. Measurement of Time. Mohrytsia. 2021

У мोगрицькому мистецтві в довікллі час вимірюється світанковими туманами та сходами сонця. Кожного дня Сонце встає і сідає в іншому місці. А де воно сходить восени, взимку, навесні? Хочеться залишити відмітини, віднайти сліди тіней, виміряти час.

In the art of Mohrytsia, time is measured by dawn mists and sunrises. Every day the Sun rises and sets in a different place. And where does it rise in autumn, winter, spring? I want to leave marks, to find traces of shadows, to measure time.

ТЕΛΕΨ
TAURUS

Телець – відтворення архетипу, який можна знайти по всій планеті: від Англії до Тибету, від Кавказу до Африки. На очищеному під промисловий видобуток крейди схилі пагорбу нанесено мегалітичний контур стародавнього зображення «Тельця» – символу родючості землі, який також притаманний місцевим етнографічним уявленням про творення Всесвіту.

Taurus is a reproduction of an archetype scattered all over the planet from England to Tibet, from the Caucasus to Africa, in almost every corner of the world. On a hillside cleared during the industrial production of chalk, stands the megalithic contour of the ancient Taurus image. It is a symbol of the earth's fertility, and is also indigenous to local ethnographic ideas about the creation of the Universe.

Телець. 2014
за участі Олега Кохана
Taurus. 2014
with the participation of Oleh Kokhan

На давніх графіті трапляються зображення диска в рогах тельця або корови. Мій дідусь розповідав притчу, що в первісні часи корова й телець були єдиним еством, і саме воно було землею. Ця сутність самовідроджувалась, але була самотньою. Якось їй вдалося домовитись із Сонцем, воно опустилось їй між роги, і з того часу особини стали народжуватись обох статей та множитись. Коли Земля і Сонце з'єдналися, світ наповнився різними істотами і безкінечними циклами змін поколінь всього живого.

In ancient graffiti, there are images of a disk in the horns of a bull or cow. My grandfather used to tell a parable that in primeval times the cow and the bull were a single being and it was the Earth. This entity regenerated itself, but it was alone. Somehow, it managed to come to an agreement with the Sun, which descended between its horns and from that time individuals began to be born male and female and multiply. When the Earth and the Sun came together, the world was filled with various creatures and endless cycles of change in the generations of all living things.

Зростаючий місяць в Тельці. 2016
The Growing Moon in Taurus. 2016

У мистецтві лендарту роздуми й символи переплітаються. Повсякчас занурюючись у ландшафт, натикаєшся на наявні в природі натяки, знаки. На могрицькому схилі пагорба з 2014 року лежить образ Тельця, визначаючи територію симпозиуму: Телець як складова міфу про створення космогонічних образів землі, місяця та сонця.

Занурюючись у цей простір не лише поглядом, а й усім єством, відчуваєш навколо присутність горизонту. І водночас вертикальністю своєю постаті мовби являєш ризик, що перетинає безкінечність небокраю та створює лінію єднання неба й землі. Зринає у свідомості давня неохитна аксіома: горизонтальна лінія – символ всесвіту, вертикальна – символ людини. Одвічний знак хреста...

Природне бажання – нанести його на біле тло крейди червоною глиною.

І тиша, що серпанком розлилася вздовж навколишнього обрію.

With land art, reflections and symbols intertwine during the artist's work. All the time plunging into the landscape, you come across the signs of knowledge that exist in nature, which have already accumulated in the mind. Taurus, as part of the myth about the formation of the earth's cosmogonic images of moon and sun, has been lying on the hillside since 2014, marking the location of the land art symposium.

Immersing yourself in the understanding of this space, you always feel the presence of the horizon around you, not only with your eyes, but with your whole being. At the same time, by the verticality of his figure, a person seems to physically represent a line that crosses the infinity of the sky line forming the union of heaven and earth line. An ancient unshakable axiom emerges in consciousness: the horizontal line is a symbol of the universe and the vertical line is a symbol of humanity. The eternal sign of the cross.

The circle of the sun, which lives in the bosom of the semicircle of Taurus formed by its horns, is like a reduced reflection of the surrounding sky, and the desire to apply the sign of the cross to the white chalk background with red clay was organic.

And inside there was silence that spread like a haze along the surrounding horizon.

Хрест в Тельці. Співвідношення. 2018
The Moon in Taurus. Correlation. 2018

МИСТЕЦТВО
ПІД ЧАС
ВІЙНИ
ART
DURING
THE WAR

ЛЕНДАРТ-ПРОЕКТ LAND ART PROJECT

Інституція сучасного мистецтва Le Manoir у 2022 році під час війни ініціювала й організувала художню резиденцію в просторі будинку та ландшафтного парку на території маєтку Роворе на березі Женевського озера в Івуарі спільно з:

Анджелою Хаунтебах-Ерто, магістеркою Королівського коледжу мистецтв;

Катею Герман, засновницею і менеджеркою бренду одягу «Моя спляча циганка»;

Євою Хермес, художницею, менеджеркою і засновницею «Зачарованого простору» в заповіднику садиби Роворе;

Сергієм та Євгенією Шудрами, колекціонерами та меценатами українського мистецтва;

Асоціацією «Зачарований простір»;

за підтримки:

Департаменту Верхньої Савої (Франція);

Меморіального комплексу «Архіпелаг Бютор» (Люсенж, Франція) письменника Мішеля Бютора

ТIn 2022, after the start of the full-scale invasion, the contemporary art institution Le Manoir initiated and organized an artistic residency in the house space and landscape park of the Rovorée estate on the shores of Lake Geneva in Yvoire, France, in collaboration with:

Angela Hauntebach-Herto, Master of the Royal College of Art;

Katya German, founder and manager of the My Sleeping Gypsy clothing brand;

Eva Hermes, artist, manager and founder of the Enchanted Space in Rovorée Manor Reserve;

Sergey and Evgenia Shudra, collectors and patrons of Ukrainian art;

Enchanted Space Association;

supported by:

department of Haute-Savoie (France);

Archipelago Butor Memorial complex (Lucienne, France) by writer Michel Butor.

Садиба Роворе на березі Женевського озера
Manoir du Domaine de Rovorée on the Shores of Lake Geneva

Об'єкти лендарту у цьому просторі виконані з різних місцевих матеріалів, знайдених на території маєтку. Вони трапляються не лише на березі Женевського озера та прикордонні північно-східних земель України, але й усюди – як першооснова рослинного світу й символ єдиної планети для всього людства.

Land art objects in this space are made from various local materials collected on the premises, and most of them can be found not only on the shores of Lake Geneva, and the border north-eastern lands of Ukraine, but also everywhere on the planet. These materials are the fundamental principle of the earth's flora as a whole, and a symbol of one planet for all of humankind.

Колекція флори. Вимірювання часу. Івуар. 2022
Collection of Flora. Time Measurement. Ivuar. 2022

Лендарт проект в просторі ландшафтного парку Manoir de Revoree
Landscape Project in the Space of Manoir de Revoree Landscape Park

РЕЛІКТОВИЙ ПАРК

Франсуа Турреттіні в 19 столітті відродив середньовічну цитадель Роворе та заклав унікальний парк із колекцією екзотичних дерев серед стародавнього каштанового гаю. Серед реліктових каштанів (8 метрів в обхваті стовбура), що й досі плодоносять, велично підносяться у височінь гігантські секвої, ялини з Гімалаїв, американські піхти Дугласа.

У цю дивовижну колекцію дерев я включила власну підбірку лендарт-інсталяцій, щоб привернути увагу відвідувачів до особливості цього чарівного місця, повного таємниць. Колекція творів лендарту розповідає про тендітність світу та привертає увагу відвідувача до природних об'єктів, повз які легко пройти не помітивши. А завтра їх може й не бути.

Ніхто не знає, що буде завтра.

RELICT PARK

Francois Turrettini in the 19th century revived the medieval citadel of Rovorée and laid out a unique park with a collection of exotic trees among the groves of ancient chestnut. Among the relic chestnut trees (with trunk circumferences of up to 8 meters), which are still bearing fruit, giant sequoias, firs from the Himalayas, American Douglas firs, all rise to majestic heights.

In this amazing collection of trees, the artist included her own collection of land art installations, in order to draw the attention of visitors to the peculiarity of this magical place full of hidden secrets. The Land art collection speaks about the fragility of the world and draws the visitor's attention to natural objects that are easy to pass by without noticing. And which tomorrow may not exist at all.

Nobody knows what will happen tomorrow.

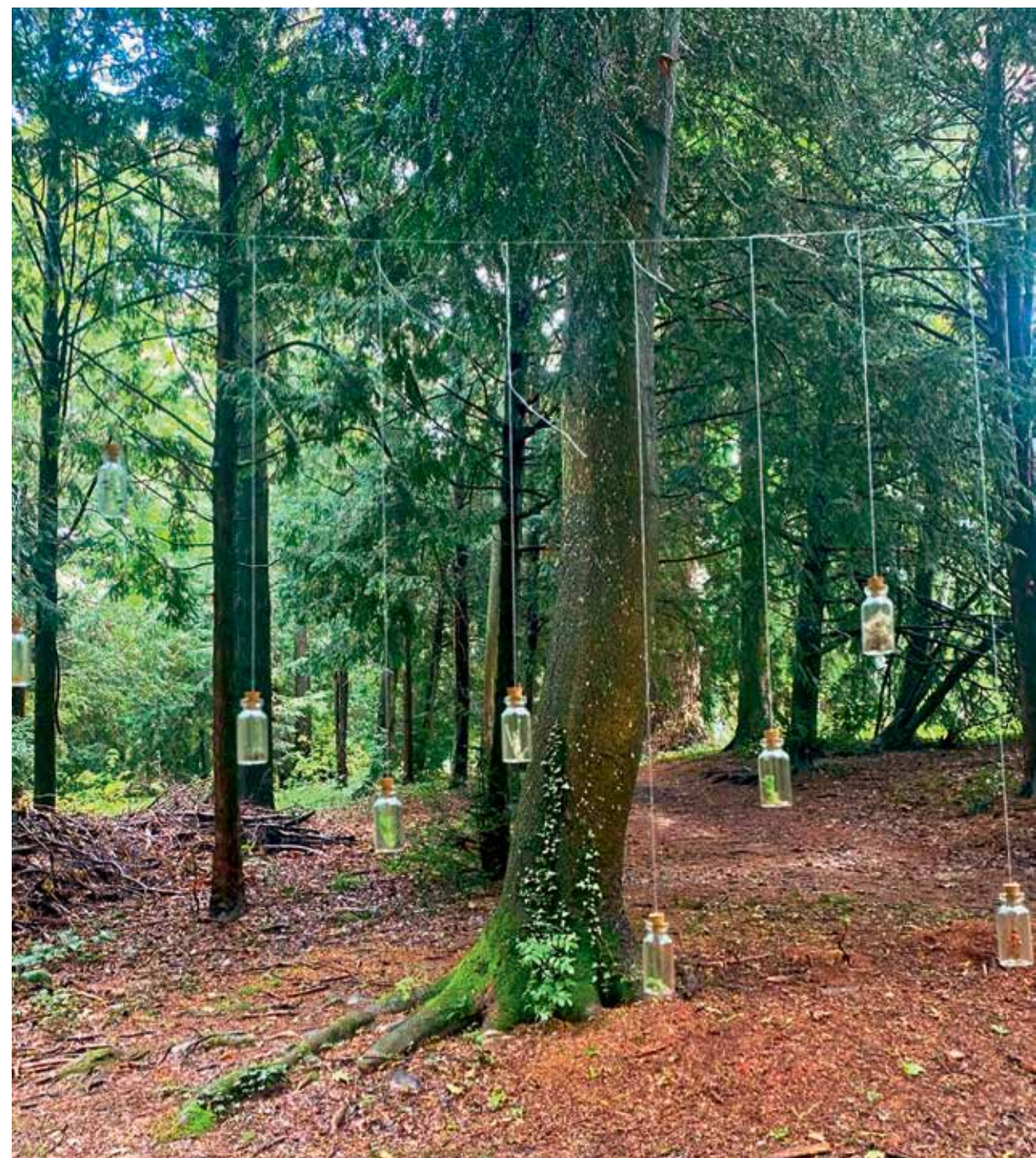

Коло життя. 2022
The Circle of Life. 2022

Проростання. 2022
Germination. 2022

Паросток. 2022
Катерина Животкова
Sprout. 2022
Kate Zhivotkova

Колекція рослин Івуара. 2022
Катерина Животкова
Yvoire Plant Collection. 2022
Kate Zhiotkova

Колекція малесеньких рослин складається з дрібних квітів, бутонів, зерен. Коли ці рослинні елементи розкладені в окремі ємності, все дрібне стає важливим і значущим. Маленьке є так само красивим і цінним. Треба бути уважнішим – і світ стане більшим, ніж здається. Подібний проект Катя Животкова, моя донька, втілила минулого року в Україні. Ця робота є символом зв'язку всіх людей планети та важливості збереження найменшого живого у світі.

The collection of tiny plants consists of small flowers, buds, and seeds. When these plant elements are placed in separate containers, everything small becomes fundamental and significant. That which is small is also beautiful and valuable. We must be more attentive, and the world will become larger than it seems. Kate Zhivotkova (Anna Gidora's daughter) carried out a similar project last year in Ukraine. This work is a symbol of the connection between all people on the planet and the importance of preserving the smallest living thing in the world.

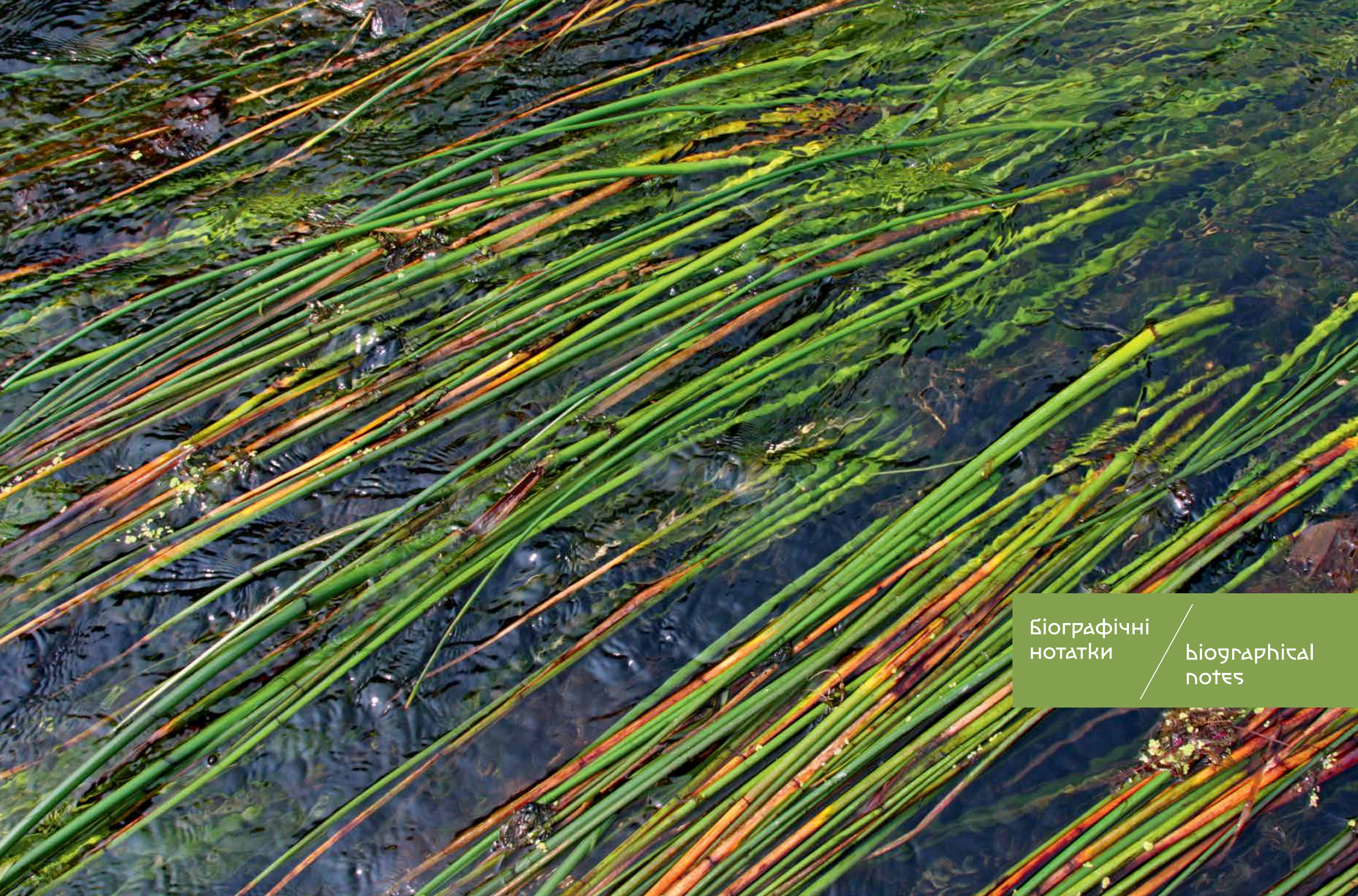
Перевтілення. 2022

Всі роботи в довкіллі виконані
в співпраці з Катериною Животною –
моєю донькою.

Reincarnation. 2022

All works in the environment were
carried out in cooperation with Kate
Zhivotkova (Anna Gidora's daughter)

Біографічні
нотатки

Biographical
notes

ВИТОКИ ORIGINS

На кордонах Середньоруської височини, серед стрімких пагорбів, прорізаних глибочними ярами, розташоване стародавнє козацьке містечко Миропілля на Сумщині. Поруч русло швидкоплинної річки Посел із високими білокрейдяними берегами, залишки скіфських курганів та поселень бронзової доби. Саме тут, по межових городищах Гарналь, Рибиця, Могриця, Битиця, Зелений Гай, Липецьк, Шпильківка, пролягала північна гілка Шовкового шляху в часи київської Княжої доби. Таївки зі стародавніми скарбами, прикрасами, монетами знаходять тут і донині.

У цих краях, з матиного родоводу Климашевських-Шеремет, народилася Ганна Гідора. Рід Климашевських у царські часи мав свою землю, луг і ліс, займався торгівлею на перетині Харківського, Білгородського та Курського шляхів. Бабуся Катря згадувала, як після повернення з торгу батька Никифора складали стовпчики золотих монет на столі. Переживши страшні лихоліття війн і советів, бабуся

Бабуся Катерина Никифорівна Климашевська
Дідусь Іван Іванович Шеремет
Grandmother Kateryna Nykyforivna
Klymashevska
Grandfather Ivan Ivanovych Sheremet

In the vicinity of the Central Russian Upland, among the steep slopes of hills cut by deep ravines near the channel with high white-chalk banks of the fleeting Psyol River, the ancient Cossack town of Myropillia in Sumy region is located. The remains of Scythian burial mounds and settlements of the Bronze Age testify to a number of generations that lived in this place over the centuries. It was here, along the boundary settlements of Harnal, Rybytsia, Mohrytsia, Bytytsia, Zeleny Gai, Lipetsk, and Shpylivka, that the northern branch of the Silk Road ran during the era of the medieval Principality of Kyiv. Treasures of jewelry and hundreds of coins ranging from Eastern to Roman in origin still bring news from these times.

Here, from the hereditary line of the Klymashevsky-Sheremet, Anna Gidora was born. The Klimashevsky clan had its own lands, meadows and forests in tsarist times, and engaged in trade at the intersection of the Kharkiv, Belgorod and Kursk trade routes. Grandmother Katrya recalled how father Nikifor, having returned from auction, would stack columns of gold coins on the broadtable. Having survived the terrible hard times during wars and Soviet rule, my grandmother kept faith in God in her heart, and remained a devoted parishioner of St. Nicholas Church, which to this day is a majestic sight not only in Myropillia, but also in this entire side of the

зберегла в серці віру в Бога та весь час була відданою прихожанкою Свято-Миколаївського храму, що й зараз є величною окрасою не лише Миропілля, а й всього Лівобережжя України. Бабуся, що тридцять років була старостою храмового приходу, заклала своїй онуці першооснови християнських знань та вірувань, водила дівчинку на недільні служби, де в них було своє сімейне місце. Через безліч років у спогадах художниці зринатимуть образи стінопису храму столичних живописців та тепло долоні священика, що кожної служби благословляв дитину. Магія церковних обрядів – співи хорів, мерехтіння свічок, таїна завіттарного дійства, хресні ходи навколо церкви у пасхальну службу, згряг голубів, що у Великдень розлітаються з чотириповерхової дзвіниці – переплетється з безкінечними дідусевими казками, тужливою піснею заметілі, воркотінням вогнища у грубці, де томиться печена картопля. А ще дід Іван Шеремет в літню пору вкладав онуків горілиць на духмяну підстилку свіжого сіна та показував сузір'я, розповідаючи міфічні історії про них – Боруна, Стожари, Великий Віз, Чумацький Шлях, Волопас... Так формувалось світосприйняття художниці: серед п'яного квіту вишнево-яблуневого садка, кухля парного молока, прянощів яблук в сіні, смаку падалок у росі під столітньою грушею, важких крапель літніх гроз, суміші запахів дикої ромашки та придорожного пилу під босими ногами.

country. Her grandmother, who for thirty years was the head woman of the temple parish, laid the foundation of Christian knowledge and beliefs for her first granddaughter. She took her as a girl to the Sunday services, where they had their own reserved family place. Many years later, images from these walls, painted by artists from St. Petersburg, and the warmth of the priest's palm, touching the top of the child's head, will appear in the artist's memoirs. The magic of the church rites – the choirs singing, the candles flickering, the mystery of the altar ceremony, processions of parishioners around the church during the Easter service, a flock of pigeons, which on Easter day simultaneously fly in different directions from the four-story bell tower to their homes – all this will intertwine with grandfather's endless tales, told to the wistful song of the blizzard outside the window and the warm roar of the hearth in the stove, where the baked potatoes already announce their readiness with their aromas. And in the summer, grandfather Ivan Sheremet put his grandchildren on a fragrant bed of fresh hay in the cart, and showed the constellations in the sky, shining with stars, and told mythical stories about them – Harrow, Stozhary, Big Cart, Milky Way, Volopas... This is how the worldview of the artist was formed, among the white-intoxicating blossoms of the cherry-apple orchard, a mug of warm morning milk, spices of apples in the hay and the taste of fruits in the dew from under a hundred-year-old pear, drops of warm rain in summer thunderstorms, and a mixture of wild chamomile smells and roadside dust under bare feet.

Миропілля, Сумська область, Україна
Myropillia, Sumy region, Ukraine.

Ганна Гідора
з мамою Анастасією Шеремет
Anna Gidora as a child
with her mother Anastasia Sheremet

До трьох років маленька Аннуса не говорила, вимовляючи лише їй і мамі зрозумілі поєднання звуків. Та коли в три роки пішла в дитсадок, то вже за три дні складні речення без угаву полилися з дитячих вуст. Садочок знаходився у сосновому лісі на березі заплавного луку біля міста Суми. Мама працювала та навчалася на вечірньому відділенні будівельного технікуму, тож малеча від вихідних до вихідних ночувала серед соснового лісу та засинала вже прислухаючись до розмов вітру. А коли луки вкривались квітами, дівчинка полюбляла бути осторонь дитячого гурту, поринаючи у різнотрав'я. Ще в садочку Ганна виявила хист до малювання. Виховательки дивувались, чому її малюнки мають перспективу, хоча ніхто цьому не навчав. Маленька художниця сиділа поруч із маминим кульманом для креслення, малювала та в п'ять років швидко навчилася читати. Їй дуже пощастило з першою вчителькою, яка помітила в дитині щось особливе, тож заохочувала її до читання і просила маму підтримувати доньку в усіх захопленнях. Дівчина відмінно навчалась, продовжувала малювати, копіюючи картинки з книжок та шкільних газет, писала

Until the age of three, little Anna did not speak, pronouncing combinations of sounds that were only understandable to her and her mother. But, when she went to kindergarten at the age of three, after only three days, multiple complex sentences began pouring out of the child's mouth. The kindergarten was located in a pine forest on the shore of a flooded meadow near the city of Sumy. Her mother worked and attended night classes at the local technical college for construction, so her children spent weeknights with the noise of the pine forest branches outside the window and listened to the wind talking before they fell asleep. And, when the meadows were covered with flowers, young Anna liked to join the children's group looking at the different herbs. Already in kindergarten, she showed a talent for drawing. The teachers marveled at her use of perspective in her drawings, even though no one had taught her this. The little artist would sit drawing next to her mother's desk, and was already reading by the age of five. She was very lucky with the first teacher who noticed something special in the child, encouraging her to read, and asking her mother to support the girl in her hobbies. So she studied well, and continued drawing. She copied pictures from books and school newspapers, wrote poems, read all the books in the library aloud, and at the age of twelve she found textbooks on astrophysics, calculated the distances to the stars and started thinking about what would be better to pursue: astronomy, archeology or painting?

At the age of 13, she joined the club of tourists and mountaineers in the Palace of Children and Youth by chance, and from that time on her path to sports, travel, and mountain activities began to unfold.

Ганна Гідора з сином Романом
Anna Gidora with her son Roman

віршики, читала запоем геть усі книжки з бібліотеки, а в 12 років знайшла підручник з астрофізики, рахувала відстані до зірок і роздумувала, чим займатися краще: астрономією, археологією чи живописом?

У 13 років випадково потрапила до клубу туристів та альпіністів у Палаці дітей та юнацтва, і з цього часу починається її шлях до спорту, гір і мандрів.

У 14 років мама, що виховувала доньку одна (батько, який і дав дитині молдавське прізвище, залишив сім'ю ще до народження Ганни) наполягла на вступі дівчини в будівельний технікум. Паралельно Ганна пішла навчатись у художню студію Бориса Данченка. Після технікуму була спроба вступити на астрономічний факультет університету, та, на жаль, документи були відхилені з формальних причин. Заочного навчання ні з астрономії, ні з археології, ні з живопису не було. Тож Ганна Гідора вступає в найближчий до міста Суми педагогічний інститут у Курську на художній факультет і починає вести керамічну студію та секцію археології для дітей. Так розпочалися щорічні археологічні експедиції на Сумщині та Причорномор'ї, пошукові наукові розвідки від рідного краю до гір Паміру.

Her mother had raised her alone. Her father, from whose Moldovan origin the surname Gidora comes, had left while she was still in the womb. Because of this, and out of concern for the stability of her daughter's profession, her mother insisted that she enroll at the local technical college when she was 14. At the same time, Anna went to study at Borys Danchenko's art studio. Unfortunately, the documents for admission to the astronomy faculty at the university were rejected because of the legislation of that time, which required that one enter the profession as a trainee after completing the course at the technical college. There was no option for extramural studies in specializations like astronomy, archeology, or painting at that time. Therefore, Anna Gidora enrolled at the Faculty of Arts in the nearest Pedagogical Institute, which was in Kursk, and began to run a ceramic studio and an archeology program for children. Thus, every summer she initiated archaeological expeditions both in Sumy region and the Black Sea region, as well as one expedition abroad in Central Asia, conducting scientific research from the native land to the Pamir mountains.

СТАНОВЛЕННЯ FORMATION

З 19 років Ганна Гідора одночасно навчається в інституті, захоплено працює з дітьми, вивчає археологічні та культурні пам'ятки, реставрує історичну кераміку, подорожує, демонструє доробки живопису на своїх перших художніх виставках.

Та настає час, коли в 1991 році Інститут археології Академії наук України пропонує їй долучитись до наукової праці «Костюм сіверян із курганных поховань археологічного комплексу Зеленого Гаю». Вона вже декілька років бере участь в дослідженні цієї унікальної пам'ятки – найбільшого курганного комплексу у Східній Європі. Одночасно Ганну залучають до участі в циклі виставок у Києві, Відні та Італії. І Гідора вибирає живопис.

Since the age of 19, when she was still studying at the university, Anna Gidora has been working with children, researching archaeological and cultural monuments, restoring historical ceramics, traveling, and exhibiting paintings in art exhibitions.

In 1991, the Institute of Archeology at the Academy of Sciences of Ukraine made her an offer to join the scientific research project «Northerners' costumes from the burial mounds in the archaeological complex of Zeleny Grove». She had already been participating for several years in the study of this unique monument, which is the largest barrow complex of the Middle Ages in Eastern Europe. However, at the same time, she had the opportunity to

Нічний пес. Тіні білих стін
1996, 95x110, полотно, олія
Night Dog. Shadows of White Walls
1996, 95x110, canvas, oil

Відблиски рожевого. Тіні білих стін
1996, 95x110, полотно, олія
Flashes of Pink. Shadows of White Walls
1996, 95x110, canvas, oil

У 1992 році її запрошують очолити новостворений відділ декоративно-ужиткового мистецтва Сумського училища мистецтв і культури імені Бортнянського. Співпраця зі студентською молоддю спонукає натхненно занурюватись у нові проекти. Пленери на Сумщині та в Криму, симпозіум раку-кераміки на Охтирщині стимулюють зародження симпозіуму лендарту «Простір Покордоння» поблизу села Могриця Сумської області.

Водночас Ганна Гідора працює з живописом та активно бере участь у художніх виставках.

У 2003 році її запрошують працювати в Київську галерею «Триптих», і з того часу Ганна Гідора живе та працює в Києві.

participate in a series of exhibitions in Kyiv, Vienna and Italy. And so Gidora chose painting.

In 1992, she was invited to head the newly created department of arts and crafts at the Bortnyansky School of Arts and Culture in Sumy. These collaboration with young students encouraged inspirational immersion in new projects. Exposure to plein-air residencies in Sumy region and Crimea, a ceramics symposium of in Akhtyrka region stimulate the emergence of the land art symposium «Border Space» near the village of Mohrytsia, Sumy region. Throughout this period, Anna Gidora continued to work with painting and actively participate in art exhibitions.

In 2003, Anna Ghidora was invited to work in the Kyiv gallery «Triptych» and she has been living and working in Kyiv since then.

ПЕРСОНАЛЬНІ ВИСТАВКИ

- 2023
- «Форпост горизонту», галерея «АртПростір», Суми
- 2022
- «Художники за мир», виставковий простір садиби Роворе, Івуар, Франція
- «Мистецтво під час війни», лендарт-проект Domaine de Rovorée, Івуар, Франція
- 2021
- «Тінь вітру», галерея «Триптих Арт», Київ
- 2019
- «Формула горизонту», Сумська муніципальна галерея, Суми
- 2018
- «Формула горизонту. Вправи», галерея «Триптих Арт», Київ
- 2016
- «Форпост горизонту. Могриця», галерея «Триптих Арт», Київ
- «Узбережжя», галерея «Наша», Суми
- 2015
- «Формула горизонту», галерея Гері Бовмена, Львів
- «Формат горизонту», галерея «Триптих Арт», Київ
- 2014
- «Очікування. Узбережжя», галерея «Триптих Арт», Київ
- 2013
- «Ландшафт», «Fine art ukraine», Мистецький арсенал, Київ
- 2012
- «Живопис», галерея «Триптих Арт», Київ
- 2011
- «Живопис», галерея «Триптих Арт», Київ
- «Пристань новолуння», галерея «Наша», Суми
- 2010
- «Очікування новолуння», галерея «Триптих», Київ
- 2009
- «Місто присутності», галерея «Боттега», Київ
- «Місто присутності», Сумська Муніципальна галерея, Суми

SOLO EXHIBITIONS

- 2023
- Borderland Space. Internally Displaced Landscape, Kyiv, Ukraine
- Outpost of the Horizon, Gallery ArtSpace, Sumy, Ukraine
- 2022
- Art during the War, Landscape project, Domaine de Rovorée, Yvoire, France
- Artists for Peace, Manoir de Rovorée, Yvoire, France
- 2021
- Shadow of the Wind, Triptych Art Gallery, Kyiv, Ukraine
- 2019
- Horizon Formula, Sumy Municipal Gallery, Ukraine
- 2018
- Horizon Formula. Exercises, Triptych Art Gallery, Kyiv, Ukraine
- 2016
- Outpost of the Horizon. Mohrytsia, Triptych Art Gallery, Kyiv, Ukraine
- The Coast, Our Gallery, Sumy, Ukraine
- 2015
- Horizon Format, Triptych Art Gallery, Kyiv, Ukraine
- Horizon Format, Geri Boumen Gallery, Lviv, Ukraine
- 2014
- Waiting. The Coast, Triptych Art Gallery, Kyiv, Ukraine
- 2013
- Landscape, international
- Fine Art Ukraine, Mystetskyi Arsenal, Kyiv, Ukraine
- 2012
- Painting, Triptych Art Gallery, Kyiv, Ukraine
- 2011
- Painting, Triptych Art Gallery, Kyiv, Ukraine
- New Moon Pier, Our Gallery, Sumy, Ukraine
- 2009
- Place of Presence, Bottega Gallery, Kyiv, Ukraine
- Place of Presence, Sumy Municipal Gallery, Ukraine

Хрест
1990,120x100, полотно, олія
Cross
1990, 120x100, canvas, oil

- 2008 «Живопис», галерея «Боттега», Київ
- 2007 «Тінь вітру», галерея «Триптих», Київ
«Місце дощу», галерея Баранника Запоріжжя
- 2006 «Живопис», галерея «Майстерня», Київ
- 2005 «Місто-Дім», галерея «Триптих», Київ
«Тіні білих стін», галерея «Даймонт-АРТ», ЦДХ, Москва
- 2004 «Виставка живопису», галерея «Триптих», Київ
- 2002 «В листах, конвертах знайдено... випадково», галерея «Триптих», Київ
- 2001 «Поміж островами», галерея «АРТ'С-УМС», Суми
«Поміж островами», галерея «Триптих», Київ
«Виставка живопису», галерея «Даймонт-АРТ», ЦДХ, Москва
- 2000 «Знаки, загублені часом», ЦДХ, Москва
- 1999 «Тіні білих стін», галерея «АРТ'С-УМС», Суми
«Тіні білих стін», галерея «Триптих», Київ
- 1998 «Дорожні знаки для мандрівників без доріг», галерея «Акварель», Київ
«Ніщо, Символ та Щось. Присвята В. І. Вернадському»,
Політехнічній університет, Суми
- 1997 «AB OVO», галерея «АРТ'С-УМС», Суми
- 1995 «Живопис», галерея «Дах», Київ
- 1994 «Живопис», галерея «Триптих», Київ

- 2008 Painting, Bottega Gallery, Kyiv, Ukraine
- 2007 Shadow of the Wind, Triptych Gallery, Kyiv, Ukraine
Place of Rain, Yury Barannyk Gallery, Zaporizhzhia, Ukraine
- 2006 Painting, Workshop Gallery, Kyiv, Ukraine
- 2005 City-House, Triptych Gallery, Kyiv, Ukraine
Shadows of the White Walls, Central House of Artists, Moscow
- 2004 Painting, Triptych Gallery, Kyiv, Ukraine
- 2003 Night Wing Bird, Diamond-ART Gallery, Moscow
- 2002 Found in letters, envelopes... accidentally, Triptych Gallery, Kyiv, Ukraine
- 2001 Babylonian Poetry, Diamond-ART Gallery, Moscow
Between the Islands, Triptych Gallery, Kyiv, Ukraine
Between the Islands, ART'S-UMS Gallery, Sumy, Ukraine
- 2000 Signs Lost to Time, Diamond-ART Gallery, Moscow
- 1999 Shadows of the White Walls, ART'S-UMS Gallery, Sumy, Ukraine
Shadows of the White Walls, Triptych Gallery, Kyiv, Ukraine
- 1998 Road Signs for Travelers Without Roads, Watercolor Gallery, Kyiv, Ukraine
Nothing, Symbol and Something. Dedicated to V. M. Vernadsky, Polytechnic
University, Sumy, Ukraine
- 1997 AB OVO, ART'S-UMS Gallery, Sumy, Ukraine
- 1995 Painting, Roof Gallery, Kyiv, Ukraine
- 1994 Painting, Triptych Gallery, Kyiv, Ukraine

Курганне поле.
1990
Mound field.
1990

Сопілки.
1996
Pipes.
1996

ГРУПОВІ ВИСТАВКИ

- 2023ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИЙ ЛАНДШАФТ, проєкт лендарт-симпозіуму «Простір Покордоння», Гете-Інститут Україна, Суми, Харків, Львів, Київ
- 2022КОЛО, галерея «Білий Світ», Київ
- 2022–1999цикл виставкових проєктів лендарт-симпозіму «Простір Покордоння»: Суми, Вінниця, Чернігів, Запоріжжя, Хмельницький, Харків, Львів, Київ (Україна), Івуар (Франція)
- 2018Міжнародний фестиваль Art Marbella, галереї ArtUnity (Гранада, Іспанія) / «Триптих Арт» (Київ)
- СЛОБОДАКУЛЬТ. УКРАЇНА. СХІД/ЗАХІД, Ужгород
- 2017КУЛЬТУРНИЙ КОД УКРАЇНИ У ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРІ ПЕЙЗАЖУ, Національний музей Тараса Шевченка, Київ
- II Всеукраїнська виставка абстрактного живопису, Національна спілка художників України, Київ
- 2015ТРАЄКТОРІЯ, «КалендАрт», KYIV ART FORT, Київ
- Всеукраїнська виставка абстрактного живопису, Національна спілка художників України, Київ
- 2014ДИХАННЯ ЗЕМЛІ, Національний музей Тараса Шевченка, Київ
- БІРЮЧИЙ-14, симпозіум сучасного мистецтва, Запорізька область
- СПІЛЬНОТИ, галерея БЖ, Національна академія мистецтв України, Київ
- 2013ТРАЄКТОРІЯ, проєкт «КалендАрт», Fine art Ukraine, Мистецький арсенал, Київ
- 2012ПРОСТОРИ ТЯЖІННЯ. КИЇВСЬКА ШКОЛА, Одеський музей західного та східного мистецтва, Одеса
- ТРАЄКТОРІЯ, проєкт резиденції «КалендАрт», Ялта – Запоріжжя
- ТЕРИТОРІЯ ДУШІ, музей сучасного мистецтва «Пласт-Арт», Чернігів
- 2011ПРОСТО. МИСТЕЦТВО, Національний художній музей України, Київ
- ДИХАННЯ ЗЕМЛІ, Центр сучасного мистецтва М-17, Київ
- ПРОСТОРИ ТЯЖІННЯ, галерея «Лавра», Київ
- ТЕРИТОРІЯ ДУШІ, музей сучасного мистецтва «Пласт-Арт», Чернігів
- МІСЦЕ МОГРИЦЯ, муніципальна галерея, Суми
- ARTE ZUG, східно-європейські художники, Zug, Швеція
- 2010ПРОСТОРИ ТЯЖІННЯ, галерея Aircraft, Братислава, Словаччина
- ВІТЕР, проєкт резиденції «Гурзуфські сезони», Гурзуф, АР Крим, Україна

Серія щорічних каталогів лендарт-симпозіуму «Простір Покордоння», видання яких відбувається завдяки ініціативі Євгенії та Сергію Шудра
A series of annual Land art catalogs of the «Border Space» symposium, which are published thanks to the initiative of Evgenia and Serhiy Shudra

GROUP EXHIBITIONS

- 2023Internally Displaced Landscape, project of the Land art Symposium «Border Space», Goethe Institute Ukraine, Sumy, Kharkiv, Lviv, Kyiv
- 2022Kolo, White Light Gallery, Kyiv, Ukraine
- 1999–2022cycle of exhibition projects of the land art symposium «Border Space»: Sumy, Vinnytsia, Chernihiv, Zaporizhzhia, Khmelnytskyi, Kharkiv, Lviv, Kyiv, Ukraine. Yvoire, France
- 2018Exposition Républicaine de Jeunes Artistes, Participation au Festival International Art Marbella (Spain) dans l'exposition d'Art Unity galleries (Granada, Spain) et Triptych Art (Kyiv, Ukraine)
- Cult Of Freedom. Ukraine. East/West, Uzhgorod, Ukraine
- 2017The Cultural Code Of Ukraine In The Artistic Landscape Space, Musée National Taras Shevchenko, Kyiv, Ukraine
- II All-Ukrainian Exhibition of Abstract Painting, National Union of Artists of Ukraine, Kyiv, Ukraine
- 2015Trajectory, KalendArt, Kyiv Art Fort, Kyiv, Ukraine
- All-Ukrainian exhibition of abstract painting, National Union of Artists of Ukraine, Kyiv, Ukraine
- 2014Breath Of The Earth, Musée National Taras Shevchenko, Kyiv, Ukraine
- Biryuchiy-14, Symposium d'Art Contemporain, région de Zaporozhye, Ukraine
- Communities, BZ Gallery, National Academy of Arts of Ukraine, Kyiv, Ukraine
- 2013Trajectory, KalendArt, International Fine Art Ukraine, Mystetskyi Arsenal, Kyiv, Ukraine
- 2012Gravity Spaces. Kyiv School, Odesa Museum of Western and Eastern Art, Odesa, Ukraine
- Trajectory, KalendArt, Yalta–Zaporizhzhia, Ukraine
- Territory Of The Soul, Museum of Contemporary Art Plast-Art, Chernihiv, Ukraine
- 2011Simply. Art, National Museum of Ukraine Kyiv, Ukraine
- Breath Of The Earth, M-17 Center for Contemporary Art Kyiv, Ukraine
- Gravity Spaces, Contemporary Painting Exhibition, Lavra Gallery, Kyiv, Ukraine
- Territory Of The Soul, Museum of Contemporary Art Plast-Art, Chernihiv, Ukraine
- Mohrytsia Place, Municipal Gallery, Sumy, Ukraine
- Arte Zug, Eastern European artists, Zug, Sweden
- 2010Gravity Spaces, Exhibition of contemporary painting, Bratislava, Slovakia
- Wind, Hurzuf Seasons Residency Project, Gurzuf, Autonomous Republic of Crimea, Ukraine

2009 Колекція сучасного мистецтва, Запорізький художній музей, Запоріжжя

2008 БЕЗ ЧАСУ, галерея «Боттега», Київ
ТЕРИТОРІЯ ДУШІ, галерея «Пласт-Арт», Чернігів

2007 УКРАЇНСЬКИЙ ЖИВОПИС, галерея «Масон Мюррер», Атланта, США
КРАЙ ПОКОРДОННЯ, цикл виставок у Польщі

2006 Фестиваль «Арт-Київ», Український Дім, Київ
АРТ МАЯМІ, Gertsev Galleri, Атланта, Маямі, США
УКРАЇНСЬКІ ХУДОЖНИКИ, галерея Impressium, Мюнстер, Німеччина
КРАЙ ПОКОРДОННЯ, Культурний центр польсько-української дружби, Львів
АПОЛОНІЯ, пленер/виставка галереї «Триптих», Созополь, Болгарія/Київ

2005 НЕЙМОВІРНІ, галерея Герцева, Атланта, США
КРАЙ ПОКОРДОННЯ, резиденція, Пшемишль, Польща
АПОЛЛОНІЯ, пленер/виставка галереї «Триптих», Созополь, Болгарія/Київ, Україна

2003 СКЛЯНИЙ ДІМ, пленер/виставка галереї «Триптих», Батилиман/Київ

2002 Ініціатива «Проект-02», ЦСМ «СОВІАРТ», Київ

2001 СВІТЛО ВІРИ ЧЕРЕЗ СВІТ ОБРАЗІВ, Київ
МІСЬКИЙ ПЕЙЗАЖ, Центральний будинок художника, Москва

2000 СХІД-ЗАХІД, галерея «Город N», Київ

1999 СИМВОЛІКА ТЕЧІЇ, ЦСМ «СОВІАРТ», Київ
ЧАЮВАННЯ В АЛЬТАНЦІ, Сумський художній музей, Суми

1998 ВИСТАВКА ГРАФІКИ, Сумський художній музей, Суми

1996-2000 Міжнародний АРТ-ФЕСТИВАЛЬ, Український Дім, Київ

1996 ДВОЄДНІСТЬ, Шевченківський національний заповідник, Канів
ТЕРИТОРІЯ-ТЕКСТ, галерея «Славутич», Київ
ЧОРНЕ-ЧЕРВОНЕ, галерея «Триптих», Київ

1995-1996 РАКУ-КЕРАМІКА, Охтирка, Суми, Харків, Київ

1994 Українсько-американська виставка сучасного мистецтва, Київ
І Київський художній ярмарок, Український Дім, Київ
АРТ-94, Падуя, Італія

1993 Ярмарок галерей міста Києва, Київ
ТРАДИЦІЇ МАЛЕВИЧА, Музей історії Києва, Київ

1992 ГЕОМЕТРІЯ ДУХУ, Сумський художній обласний музей, Суми
АРТ-92, Падуя, Італія

1991 НОВІ ІМЕНА, сучасне українське мистецтво, Messepalast, Відень
ЄДНІСТЬ-100 українських митців світу, об'єднання «Погляд», Київ
Республіканська художня весняна виставка, Київ
ОСЯГАЮЧИ КОСМОС БУТТЯ, Сумський обласний художній музей, Суми
ШЛЯХИ ТВОРЧОСТІ, Конотоп, Білопілья, Суми

1990 Виставка групи «Арт'С», Суми, Україна/Люблін, Польща
СЕДНІВ-90, музей «Михайлівська трапезна», Київ
Республіканська виставка молодих художників, Київ

1989 Республіканська художня виставка, Київ

2009 Collection Of Modern Art, Zaporizhia Art Museum, Zaporizhia, Ukraine

2008 Without Time, Bottega Gallery, Kyiv, Ukraine
Territory Of The Soul, Plast-Art Gallery, Chernihiv, Ukraine

2007 Ukrainian Painting, Mason Murrer Gallery, Atlanta, USA
Land Of Submission, a cycle of exhibitions in Poland

2006 Art-Kyiv, Ukrainian House, Kyiv, Ukraine
Art In Miami, Gertsev Gallery Atlanta, Miami, USA
Ukrainian Artists, Impressium Gallery, Münster, Germany
Land Of Submission, Cultural Center of Polish-Ukrainian Friendship, Lviv, Ukraine
Apolonia, plein air/exhibition, Triptych Gallery, Sozopol, Bulgaria/Kyiv, Ukraine

2005 Incredible, Gertsev Gallery, Atlanta, USA
Subject Land, residency, Przemyśl, Poland
Apolonia, plein air/exhibition, Triptych Gallery, Sozopol, Bulgaria/Kyiv, Ukraine

2003 Glass House, plein air/exhibition, Triptych Gallery, Batylman, Autonomous Republic of Crimea/Kyiv, Ukraine

2002 Initiative «Project-02», Center d'Art Contemporain «Soviart», Kyiv, Ukraine

2001 The Light Of Faith Through The World Of Images, Kyiv, Ukraine
City Landscape, Central House of Artists, Moscow, Russia

2000 East-West, Gallery «City N», Kyiv, Ukraine

1999 Symbolism Of The Current, projet d'art, Center d'art contemporain «Soviart», Kyiv, Ukraine
Tea Drinking In The Gazebo, Sumy Art Museum, Ukraine

1998 Exhibition Of Graphics, Sumy Art Museum, Ukraine

1996-2000 International Art Festival, Ukrainian Building, Kyiv, Ukraine

1996 Duality, Shevchenkiv National Reserve, Kaniv, Ukraine
Territory-Text, Gallery Slavutich, Kyiv, Ukraine
Black-Red, Triptych Gallery, Kyiv, Ukraine 1995–1996
Raku-Ceramika, Okhtyrka, Sumy, Kharkiv, Kyiv, Ukraine

1994 Ukrainian-American Contemporary Art Exhibition, Kyiv, Ukraine
And Kyiv Art Fair, Ukrainian House, Kyiv, Ukraine
Art-94, Padua, Italy

1993 Traditions Of Malevich, Kyiv History Museum, Ukraine

1992 Geometry Of Spirit, Sumy Regional Art Museum, Sumy
Art-92, Padua, Italy

1991 New Names, Contemporary Ukrainian Art, Messepalast, Vienna, Austria
Unity-100 Ukrainian Artists of the World, View Association, Kyiv, Ukraine
Republican Art Spring Exhibition, Kyiv, Ukraine
Reaching The Cosmos Of Being, Sumy Regional Art Museum, Sumy, Ukraine
Ways Of Creativity, Konotop, Bilopillya, Sumy, Ukraine

1990 Exhibition of the «Art'S» Group, Sumy, Kyiv/ Ukraine-Lublin/ Poland
SEDNIV-90, Mykhailivska Museum Refectory, Kyiv, Ukraine
Ukraine Republican Exhibition of Young Artists, Kyiv, Ukraine

1989 Republican Art Exhibition, Kyiv, Ukraine

Вибрані колекції:

Сергій та Євгенія Шудри, Київ
Олег Красносельський, Запоріжжя, Україна
Євген Косяненко, Суми, Україна
Кароліна Мозгова, Спліт, Хорватія
Сергій та Марина Крюкови, Відень
Євген Шкарбан, Брюсель
Руді Анапол, Атланта, США
Ламара фон Альбертіні, Цюрих, Швейцарія
Жозе Мануель Пессанья Вієгаш, Лісабон

Selected private collections:

Serhiy and Yevgenia Shudra, Kyiv, Ukraine
Oleg Krasnoselskyi, Zaporizhzhia, Ukraine
Yevgen Kosyanko, Sumy, Ukraine
Karolina Mozgova, Split, Croatia
Serhiy and Maryna Kryukovy, Vienna, Austria
Evgeniy Shkarban, Brussels, Belgium
Rudy Anapol, Atlanta, USA
Lamara von Albertini, Zurich, Switzerland
Jose Manuel Pessagna Viegas, Lisbon, Portugal

«Ландшафт», Fine Art Ukraine 2013, Мистецький арсенал, Київ
Landscape International in Fine art Ukraine 2013, Mystetskyi Arsenal, Kyiv, Ukraine

Колекції:

Міністерство культури та інформаційної політики
України, Київ
Дирекція виставок Національної спілки
художників, Київ
Сумський обласний художній музей, Суми
Запорізький обласний художній музей,
Запоріжжя
Хмельницький художній музей, Хмельницький
Шевченківський національний заповідник,
Канів
Музей сучасного українського мистецтва
«Корсаків», Луцьк
Центр сучасного мистецтва «Совіарт»,
Київ

Роботи в приватних зібраннях:

України, Італії, Греції, Іспанії, Хорватії, Польщі,
Болгарії, Словаччини, Чехії, Германії, Казахстану,
Грузії, Росії, Японії, США, Канади

Institutional Collections:

Ministry of Culture of Ukraine,
Kyiv, Ukraine
Directorate of Exhibitions, National Union of Artists,
Kyiv, Ukraine
Sumy Regional Art Museum,
Sumy, Ukraine
Zaporizhzhia Regional Art Museum,
Zaporizhzhia, Ukraine
Khmelnitsky Art Museum,
Khmelnitsky, Ukraine
Shevchenko National Reserve,
Kaniv, Ukraine
Korsakiv Museum of Modern Ukrainian Art,
Lutsk, Ukraine
SoviArt Center of Contemporary Art,
Kyiv, Ukraine

Works have been acquired by private collections:

Ukraine, Italy, Greece, Spain, Croatia, Poland,
Bulgaria, Slovakia, Czech Republic, Germany,
Kazakhstan, Georgia, Russia, Japan, USA, and
Canada

ГАННА ГІДОРА

Народилася в 1959 році в містечку Миропілля на Сумщині.
Живе та працює в Києві.

1976 – 1980

навчається в студії образотворчого мистецтва Бориса Данченка, Суми

1981 – 1991

організовує секцію археології Сумського палацу дітей та юнацтва; очолює пошукові, дослідницькі етнографічні та археологічні розвідки в Сумській області; досліджує Зеленогайський археологічний комплекс, виявляє нові групи курганів та проводить облік найбільшого в Європі курганного могильника доби середньовіччя на околиці міста Суми

1984 – 1991

очолює археологічний загін Сумського палацу дітей та юнацтва Ольвійської античної причорноморської експедиції Академії наук України

1985

закінчує художньо-графічний факультет Курського педагогічного інституту

1986 – 1992

досліджує петрогліфи в горах Криму, Паміру, Альп

1992 – 2003

засновує та викладає на відділенні образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Сумського вищого училища мистецтв і культури ім. Дмитра Бортнянського

1993 – 1996

стає співорганізаторкою та учасницею керамічного симпозіуму «Раку-Кераміка», Охтирка, Сумська область

1997 – 2021

засновує, стає кураторкою та головою оргкомітету лендарт-симпозіуму «Простір Покордоння», Могриця, Сумська область, Україна

2001

стає членкинею Всеукраїнської спілки художників БЖ-АРТ

2003 – 2006

стає кураторкою художніх проєктів та пленерів галереї «Триптих», Київ

2005

стає членкинею Національної спілки художників України

2013

стає кураторкою та співорганізаторкою лендарт-проєкту «Миропілля»

2014 – 2021

створює лендарт-парк «Могриця», наповнює його мистецькими об'єктами, керує розбудовою локації лендарт-симпозіуму «Простір Покордоння», Могриця, Сумська область, Україна

«Коло спілкування», 2017–2021, об'єкт локації лендарт-симпозіуму «Простір Покордоння», розбудова якої відбувається завдяки ініціативі Євгена Косяненка «Communication circle» 2017-2021, object of the location of the Land art symposium «Border space, the development of which takes place thanks to the initiative of Yevgen Kosyanenko

ANNA GIDORA

1959 born in the town of Myropillia, Sumy region.
Lives and works in Kyiv, Ukraine.

1976–1980

studied at Boris Danchenko fine art studio, Sumy

1981–1991

heads the archeology course at Sumy Palace for Children and Youth; heads ethnographic and archaeological research in the Sumy region; studied the Zelenogai archaeological complex, identified new groups of burial mounds and registration of Europe's largest medieval burial mound on the outskirts of Sumy

1984–1990

heads the archaeological team of Sumy Palace for Children and Youth, participates in the Olbia Antique Black Sea Expedition as part of the Academy of Sciences of Ukraine

1985

graduates from the art and graphic faculty of the Kursk Pedagogical Institute

1986–1992

researches petroglyphs in the mountains of the Crimea, the Pamirs, the Alps

1992–2003

founder of, and teacher in the Department of Fine and Decorative Arts at the Dmitry Bortnyansky Sumy Higher School of Arts and Culture

1993–1996

co-organizes the ceramics symposium Raku-Ceramic, Okhtyrka, Sumy region, Ukraine

1997–2021

initiator, founder and curator of the international land art symposium Border Space, Head of the Land Art Symposium Organizing Committee, Mohrytsia, Sumy region, Ukraine

2001

Member of the BZHART All-Ukrainian Union of Artists

2003–2006

curator of art projects and plein airs for Triptych Gallery, Kyiv

2005

Member of the National Union of Artists in Ukraine

2013

curator and co-organizer of the land art project Myropillie

2014–2021

establishes Mohrytsia Land Art Park, organizes the installation of works on the site, develops the location of the Border Space Land Art Symposium, Mohrytsia, Sumy region, Ukraine

2017–2021

creates the Communication Circle, for theBorder Space Land Art Symposium, the development of which takes place thanks to the initiative of Yevgen Kosyanenko

ОБРАНИ СТАТТІ
ТА ЕСЕЇ

selected articles
and essays

ОБРАНИ СТАТТІ ТА ЕСЕЇ
SELECTED ARTICLES
AND ESSAYS

Тексти для мене завжди багато значили. Я пишу їх усе життя – як ще один різновид художнього етюд, з якого виникає велике полотно або лендарт-об’єкт. І так само ставлюся до того, що пишуть нібито про мене.

Написані у різні роки, за різних обставин, різними людьми – у цьому розділі вони вперше зібрані разом. З глибокою вдячністю авторам я вдивляюсь у це своє віддзеркалення і знаходжу в ньому натхнення творити далі.

Ганна Гідора

Texts have always meant a lot to me. I have been writing them all my life – as another type of artistic sketch from which a large canvas or a land art object emerges. And I feel the same way about what they allegedly write about me.

Written in different years, under different circumstances, by different people – they are collected here as a whole for the first time. With deep gratitude to the authors, I peer into this reflection of myself and find in it the inspiration to create further.

Anna Gidora

ТІНЬ МИТІ НА ВІЧНОСТІ БУТТЯ

THE SHADOW OF A MOMENT

IN THE ETERNITY OF BEING

Заходячи на посадку, літак нахилився й під ілюмінатором широкими мазками помаранчево-коричневих та охристих квадратів розкинувся ландшафт із полотен Ганни Гідори. У променях вечірнього сонця, в площинах полів одна композиція заступала іншу. Масштабні абстрактні картини розкреслили землю вигадливою геометрією. Під довершеністю цього landart'у не відмовився би поставити автограф і Піт Мондріан. Розгорнуті «полотна землі» сприймаються як формула світоглядної та художньої моделі живописиці Ганни Гідори.

Як і всі митці, Ганна Гідора – родом зі свого дитинства. Дід навчив її слухати «голос трави», а бабуся, яка була церковною старостою у небезпечні для церкви України 1960-ті роки, налаштувала свідомість дівчини на притчево-біблійне сприйняття світу. Цей могутній дуалізм і до сьогодні є стрижнем та реальним підґрунтям кожного твору Ганни.

В її полотнах знаходимо витoki органічного злиття з природою та вміння писати «душу ландшафту», а не пейзажні миттевості. Полотна Ганни, зі зближеними кольорами, що перетікають один в інший, відповідними фарбам землі – рожево-помаранчевої на сході сонця чи тривожної бузково-коричневої проти ночі.

Водночас, а ймовірно, перш за все, вона – уважний учень землі. Її філософські міркування очевидно кореспондують з інтуїтивним переживанням Гідорою космізму. А ще вона вміє на світанку набирати у долоні краплини щільного вранішнього туману, умиватися ними, радіючи такому органічному для неї злиттю з природою. Цією вітальною енергією, збереженням у полотнах справжності та глибини переживань, пронизано всю творчість художниці.

Ще в період експериментів із керамікою Ганна прискіпливо вивчала історичне минуле рідної землі, її археологічну спадщину.

While landing, the plane tilted, and under the porthole, a landscape of Anna Gidora's canvases stretched out in wide strokes of orange-brown and ocher squares. In the rays of the evening sun and the planes of the fields, one composition obscured the other. Large-scale abstract paintings lined the ground with bizarre geometry. Piet Mondrian would not refuse to sign an autograph under the perfection of this work of land art. This unfolded «canvas of the earth» is what has been perceived as a formula for the worldview and artistic model of Anna Gidora as a painter.

In her canvases we find the origins of an organic fusion with nature and the ability to paint the «soul of the landscape», rather than just landscape moments. Anna's canvases, with close colors flowing one into another, correspond to the colors of the earth – pinkish-orange at sunrise, or alarming lilac-brown at night.

At the same time, perhaps above all, she is an attentive student of the earth. Her philosophical considerations obviously correspond with the intuitive experience of cosmism. And she also knows how to pick up drops of dense morning fog in her palms at dawn, how to wash herself with it, and how to rejoicing at such an organic merger with nature. This vital energy, preserving the tension and depth of

Перші поліхромні композиції у стилізованих модерних формах відроджували прадавні архетипи. Не поспіхом ішла Ганна до станкового живопису, вкладаючи у створення полотен весь масив набутих знань, любов до праісторії, до культурних матриць землі та властиву їй споглядальність, відчуття миті як образу вічності. Вона давно навчилася жити та любити із відчуттям крихкості та приреченості всього, що є найдорожчим. Ганна вміє любити образи ледь вловимого світу та місце своєї присутності в ньому.

Густе мастило фарби підкреслює ритміко-кольорове силове поле полотен – своєрідних притч про землю. Композиції не меншою мірою втілюють психологічний автопортрет Гідори, складний комплекс її відчуття вічного, швидкоплинного, миттєвого, стійкого та мінливого. Її варіанти на тему зближених кольорів: коричневого-густого, синього-аж-чорного нібито несуть до глядача хвилі енергетики полів та пагорбів. Полотна балансують на межі узагальненого пейзажу та довершеної абстракції і досить точно відповідають картині, побаченій через ілюмінатор літака.

Художниця Ганна Гідора в полотнах, в камені, на папері лишає знаки своєї присутності, визначає місце особистого «я є тут».

На зламі XX – XXI століть «місцем присутності» для Гідори став її живопис. Вона пише те, що бачить і любить з дитинства –

feelings in the canvases, permeates all of the artist's works.

Even during the period of experimentation with ceramics, Anna meticulously studied the historical past of her native land – its archaeological heritage. The first polychrome compositions in stylized, modern forms revived ancient archetypes. Anna did not rush into easel painting, she put into the creation of canvases an entire array of acquired knowledge, her love for prehistory, for the cultural matrices of the earth and her inherent contemplation, a sense of the moment as an image of eternity.

A thick smear of paint emphasizes the rhythmic-colored power of her canvases – a kind of parable about the earth. The compositions embody Gidora's psychological self-portrait, a complex set of her feelings – eternal, fleeting, instantaneous, stable and changeable. Her variations on similar color themes of brown, deep blue and black seemingly bring waves of energy from fields and hills to the viewer. The canvases balance on the verge of a generalized landscape and perfect abstraction, and quite accurately correspond to the picture seen through the window of the plane.

As an artist on canvas, on stone, on paper, Anna Gidora leaves signs of her own presence, determining the place of a personal «I am here».

річки, дороги, пагорби. Чари землі втілилися у живописних композиціях художниці. Це широкі ландшафти, портрети вічної землі – живопис великих форм. У панорамих панно, побудованих, переважно, на горизонтальних ритмах, є внутрішня відповідність сутності саме рідному ландшафту з його історією та археологією. Гідора виробила власну пластичну систему, і атмосфера її полотен завжди заряджена ауру драматичного очікування, тривоги. Недаремно Ганна Гідора пише покордоння між днем та ніччю – сутінки, надвечір'я. За формою її композиції є зіставленням лінійно-силуетних планів, свого роду кольорових куліс у «театрі ландшафту».

Ольга Петрова,
кандидатка мистецтвознавства,
докторка філософських наук

At the turn of the 21st century, Gidora's «place of presence» was her painting. She writes what she sees and loves since childhood: rivers, roads, hills. These are wide landscapes, portraits of the eternal earth, paintings of large forms. In the panoramic panels, built mainly on horizontal rhythms, there is an inner responsibility for the essence of the native landscape with its history and archeology. Gidora has developed her own visual system and the atmosphere of her paintings is always charged with an aura of dramatic expectation and anxiety. No wonder Anna Gidora paints the boundaries between day and night, twilight, evening. The form of her composition is a juxtaposition of linear-silhouette plans, a kind of colored scene in the «landscape theater».

Olga Petrova
Ph.D. in History of Arts,
Doctor of Philosophical Science

ХУДОЖНИЦЯ ЛАНДШАФТНОГО ПЕЙЗАЖУ

LANDSCAPE ARTIST

Ганна Гідора – художниця ландшафтного пейзажу, і важко визначити, чи природний цей бік обдарованості, чи обраний свідомо, і, як стиль, мінімалістично обмежений. Власне просторовість, яка прагне до загального охопту, характеризує цей широкий, але стриманий живопис, який закарбовує всередині себе величезні та болісні смисли. І відразу видно одне – магічна якість такого живопису, вона закладена у просторі написання і народжується їм.

Цей ландшафт є певна свідомо позиція пізнання світу. І це є якраз результат усвідомлення, підсумок конкретного людського досвіду. Цей стиль занурений у таїнства персональної пам'яті... Як і пейзаж у дуже небагатьох художників, а лише у тих, хто чутливим тілом пейзажу продовжує есхатологічні роздуми про буття, про течії історії. Вона цим формує власний простір. І її техніка, мова (за Гумбольдтом, «сплетена з простору») складається із цих мислимих просторово-часових відношень.

У Ганни Гідори особливою, чарівною, невиразною, синкретичною поетичністю дихають пагорби та яри, стежки та річкові течії на ландшафтах-узагальненнях. Це – глибинне та заповітне у її творчості. І хочеться, як у давнину, поклонятися цим плавним вигинам ріки, що тече з північної давнини прямо в наші дні. Ганна вся звідти, і з цієї неможливої глибини бере свою силу, свою хоробрість, свій голос, своє земне щастя. Ландшафти, навіяні рідною землею, – це ландшафти планетарного виміру, ландшафти Великої землі. Така жива її земля і складається з безлічі різнокольорових горизонтальних пластів, виявляє геологічні, культурні нашарування, життя поколінь, її материнське терпіння, що триває.

Краєвиди рідної горбистої землі утворюють очікувану протизагу пейзажу азіатського міста: умовного, вибіленого та незаселеного. Її земля сповнена глибокого

Anna Gidora is a landscape painter, and it is difficult to determine whether this side of her gift is natural, or chosen consciously, and, as a style, minimalistically restrained. Spatiality, aspiring to universal coverage, characterizes this wide but restrained painting, which captures within itself huge and painful meanings. We immediately see one thing – the magical quality of such painting, and it is embedded in the space of writing and is born from it.

This landscape represents a certain conscious position of knowing the world. This is just the result of awareness, the result of concrete human experience. This style is immersed in the mysteries of one's own memory...Like the landscapes of only a few artists, those who, with the sensitive body of the landscape, she continues eschatological reflections on being, on history, and thus forms her own space. In her technique, language (according to Humboldt, «woven from space») consists of these imaginary space-time relations.

Matter, moving not so much along a curve as along a tangent, forms an infinite texture without gaps. Like breathing, like the letters of a letter... Bending, bending...

Here Klee's opinion about the Cosmos as a variety of curves, as the expediency of a dictionary of lines, is confirmed. Man is a part of the general nature of matter, but he can always rely on these external forces. The same twists are inherent in the chains of his genetic code. The inner landscape of a person is the bend of his DNA. The «External» is matter in motion, enlivened by the folds and convolutions which together form the interior.

In Anna Gidora's work, hills and ravines, paths and river currents on landscapes – generalizations – breathe with a special, magical, indistinct, syncretic poetry. This aspect is deep and cherished in her work.

життя, глибокого кольору, глибокого сенсу. Зовнішнє тут не є просто щось зображене до краю горизонту, але вже сама матерія, що розвивається, пожвавлена потужними складками і звивинами, які разом утворюють щось внутрішнє. Це ландшафт із рухомим рельєфом, як органічне ціле, що дихає, як морська глибина, як нутро. Це пам'ять матерії, а не звичайна земна поверхня, це становлення блаженного стану початкової повноти форми.

Матерія, рухаючись не стільки по кривій, скільки по дотичній, формує нескінченну текстуру без будь-яких прогалин. Як дихання, як літери письма... Вигини, вигини... Тут підтверджується думка Клеє про Космос як про розмаїття кривих, як про цілокупність словника ліній. А людина – це частина загальної природи матерії, але завжди може спиратися на ці зовнішні сили. Такі ж вигини притаманні ланцюжкам генетичного коду. Внутрішній краєвид людини – це вигини її ДНК. А «зовнішнє» є матерія у руці, жива складками та звивинами, які разом утворюють внутрішнє.

Ганна – філософ ландшафту, і це максимально відповідає масштабу її обдарування. Працює вона теплими земляними відтінками, інколи ж, і навіть обов'язково, чорно-земляними контурами і площинами. Це проявляється її незрозуміла есхатологічна потреба в згустках темряви – густо затінені ділянки пейзажу, потужно і дивно посилюють та чіпко схоплюють зображення, надають йому небезпечний і міцний глибинний вимір. Це вже поле античного міфу. Художниця накладає пласт чорного пігменту, при цьому провалюючись усе-редину, подібно до міфічної Кори, улюбленої доньки богині земної плодючості Деметри, в глибоку сажеву пільму Аїда. Потім, через болісний час, відбувається вічне повернення юної богині на земну поверхню, в материнські обійми. Як неминуча спокуса безоднями, щоб звідти «ковтнути розлуку, як крижану ртуть».

І чи не звідси, чи не в протиставлення неминучій драмі міфу, на противагу цьому чорному, палає над далекою землею білим, чистим полотнищем смужка неба, сріблиться вигин річкового плеса чи видніється місячно зігрітий торець далекого

As one might in ancient times. I want to worship these smooth bends of the river flowing from northern antiquity right into our days. Anna is all from there, and from this impossible depth she takes her strength, her courage, her voice, her earthly happiness. Landscapes inspired by the native land, landscapes of the planetary dimension, landscapes of the Great Land. Such is her living land, consisting of many multi-colored horizontal layers, so that they can tangibly show geological and cultural stratifications, the life of generations, her ongoing maternal patience.

The landscapes of her native hilly land form the expected counterbalance to the landscape of the Asian city, conditional, bleached and uninhabited. Her land is full of deep life, deep color, deep meaning. The external here is not just something depicted to the edge of the horizon, but it is the developing of matter itself, enlivened by powerful folds and meanders, which together form something internal. It is a landscape with a moving relief, like a breathing organic whole, like the depths of the sea, like an interior. This is the memory of matter, but not just an ordinary earthly surface, this is the formation of a blissful state of the original fullness of form.

Anna is a philosopher of landscape, and this corresponds maximally to the scale of her talent. She works with warm earthy tones, and sometimes, and even necessarily, with black-earth

будинку? І ще – особливе світло, м'яке, божественне, не перекидає горілиць, але струмує милосердними вигинами, що вкриває подібно одягу царя Давида: пурпуром і вісоном...

Ландшафт Ганни Гідори є певною свідомою позицією розуміння світу. І це якраз результат осмислення, результат конкретного людського досвіду. Такий пейзаж – це не лише краса природи, а таке місце у світобудові, де перетинаються всі смисли. Він спрямований на розуміння топологічних структур буття.

Ганна відчуває дивну і невинну внутрішню потребу виявляти себе посередині метафізичного простору, воістину як «посередині світу». Ніби вона чекає або зустрічає, або проводить там когось... Здається, якби тільки вона могла, то так і залишилася б цією вічною тінню, що очікує, серед цих просторів, що тривають, струмують, множаться.

Така картина, з її розмежованими, розділеними гранями непрохідності й переходами, планами, є зафіксований шлях до «зустрічі миттєвостей» – вічністю, що раптом розкривається. Сама природа є вічність: у її тимчасовому прояві, у її виході назовні з передчасної «згорнутості».

Найчастіше місце зустрічі художника з вічністю – для Ганни – це умовне місце, середньоазіатська архітектура, з плоскими білими стінами, кубістично оголена, іноді з куполами нечестих мечетей. Схожий на нав'язливе марево або сон, універсальний

contours and planes. This manifests her incomprehensible eschatological need for clots of darkness – densely shaded areas of the landscape, powerfully and surprisingly reinforcing and tenaciously grasping images, giving it a dangerous and strong dimensional depth. This is already the field of ancient myth. The artist applies a layer of black pigment, while falling inside, like the mythical Kore, the beloved daughter of Demeter, the goddess of earthly germination, into the deep darkness of Hades. Then, after a painful time, there is an eternal return of the young goddess to the earth's surface, into her mother's arms. As the inevitable temptation of the abyss, in order to «swallow separation like frozen mercury» from there.

Is it not from here? Is it not in contrast to the inevitable drama of myth, in contrast to this black, that a strip of sky glows over a distant land with a white, clean cloth, the reach of a river bend silvers – can you see the moon-warmed end of a distant house? And yet – a special light, soft, divine, does not turn face up, but flows with merciful bends, endowed, like the clothes of King David, with purple and linen.

Anna Gidora's landscape is a certain conscious position of understanding of the world. This is the result of comprehension, the result of concrete human experience. Such a landscape is not only the beauty of nature, but a place in the universe where all meanings intersect. It is aimed at understanding the topological structures of being.

Anna experiences a strange and continuous inner need to manifest herself in the midst of metaphysical space, as truly as if she were «in the midst of the world». As if she is waiting, or meeting, or escorting someone there... It seems that if only she could, she would remain this waiting eternal shadow among these ongoing, flowing, multiplying spaces.

Such a picture – with its demarcated, separated faces of impassibility and transition – plans a fixed path to the «meeting of moments», a suddenly revealed eternity. Nature itself is eternity – in its temporal manifestation, in its exit from premature «coagulation».

метафізичний простір духу, що метушиться, як і псевдоримські аркади і монументи на площах у творця метафізичної картини Де Кіріко. Можливо, саме так відгукнулися у неусвідомлених спогадах художниці її пошукові та археологічні експедиції? Тому що тут наявний якийсь таємний образ землі, де була і відійшла в глибину віків історія, а тепер це спорожнілий, заспокоєний світ, де панують не так пристрасті, біль, життя чи смерть, як їхнє віддалене «візуальне ехо», що стихає. Пейзажі після історії... Це посилюється самим живописом, фактура якого густо-тверда, шорстка і часто подряпана, як сама старовина, з жорсткою перспективою, що «втягує око», простори-ми площинами одноманітно забарвлених стін і однозначним безлюддям. Цей спокій природи, в якому зустрічаються земний час і вічність. Людина і вічність – жорстоке і нерівне протиставлення, і тому цей уявний спокій природи позначений слідом катастрофи. Та сама мить, яку зображує художниця, вбирає в себе і всю філософсько-історичну катастрофічність.

Природа, що завмерла наодинці сама з собою як поле зустрічі людини і вічності, – це і знебожена природа, тому що її бог відійшов в історію, відсунувся в глибину минулих епох. Але й тому така природа з новою силою віщує чергову його появу. Художниця зображує не слабку, мляву, безпорадну, пасивну дійсність під вічними небесами, але природу втілену, перетворену цією зустріччю з вічністю.

Дмитро Корсунь,
культуролог, художник

More often for Anna, the place where the artist meets eternity is a conventional place – Central Asian architecture, with flat white walls, cubistically naked, sometimes with domes of infrequent mosques. This is the same as that of the creator of the metaphysical picture De Chirico, similar to an obsessive haze, or a dream, the bustling universal metaphysical space of the spirit, like the pseudo-Roman arcades and monuments in the squares. Maybe this is how her research and archaeological expeditions responded in the unconscious memories of the artist? Because here there is a certain secret image of the earth, where history once was but has now departed into the mists of time, and now it is an empty, peaceful world, where not so much passion, pain, life or death reign, but rather their distant, subsiding «visual echo». Landscapes after history... This is enhanced by the painting itself, whose texture is densely hard and rough, like antiquity itself, and often scratched, as well as by the harsh «eye-catching» perspective, the spacious planes of uniformly painted walls, and the unambiguous desertion. Deliberately deprived of the grace of water, the frequent greenery of the trees, this is the post-Tamerlane city, the city after the stagnation, the city of calm. This tranquility of nature is the same because now earthly time and eternity meet in it. Man and eternity are a cruel and unequal opposition – and therefore this imaginary calmness of nature is marked by the trace of a catastrophe. The moment depicted by the artist includes all philosophical and historical catastrophism.

Nature, frozen in solitude with itself as a meeting ground for man and eternity, is also godless nature, because its god has receded into history, moved back into the depths of past epochs. But, therefore, such nature pulls the next appearance with renewed vigor. The artist depicts not a weak, lifeless, helpless, passive reality under the eternal heavens, but an embodied nature, turned by this meeting into eternity.

Dmytro Korsun,
culturologist, artist

Ганна Гідора розповідає про відчуття землі. Про метафізику горизонту, до якого обов'язково сходяться її ландшафти.

Діалог із територіями та горизонтом в землі покордоння, що переходила з рук в руки в різні часи. Фронтір мови та культури. Чорноземи, що тріскаються в спеку, суха трава, спекотне небо. Ці вохри та сурики (гіпертрофовані, доведені до кульмінації) ведуть нескінченну розповідь про вітер та самотність.

Складні фактури, багат шаровість, зближені кольори – те, що так притягує у простій геометрії Ганни Гідори. Тут абсолютно окремий час, з якого не відразу повертаєшся в сьогодні. Це пейзаж до створення або після апокаліпсису. Розтріскана земля встає дибки, в якийсь невловимий момент перетворюючись на обрій. Напевно, треба бути кочівником, щоб відчувати всю красу цього безлюддя, цієї нескінченності.

Марина Полякова,
культурологиня

Anna Ghidora talks about the sensations of the earth, about the metaphysics of the horizon to which her landscapes necessarily converge.

Dialogue with the territories and the horizon in the borderland has passed from hand to hand at different times. It is a frontier of language and culture. Chernozems cracking in the heat, dry grass, hot sky. These ochers and miniums (hypertrophied, brought to a climax) lead an endless tale of wind and loneliness.

Complex textures, many layers, close colors – all these attract so much in Anna Gidora's simple geometry. Here is a completely separate time from which you do not immediately return today. This is a landscape for the creation, or after the apocalypse. The cracked earth rears up, at some imperceptible moment turning into a horizon. You probably should be a nomad to feel all the beauty of this solitude, this infinity.

Maryna Polyakova,
culturologist

Місце причетності–1
2008–2009, 50x80,
полотно, олія
Place of Participation–1
2008–2009, 50x80,
canvas, oil

Галерея Триптих Арт, Київ, Україна
Triptych Art Gallery, Kyiv, Ukraine

Протягом 23 років очолювана мною галерея «Триптих» провела 14 виставок Ганни Гідори, що давало змогу спостерігати за невпинною еволюцією мисткині.

Ганна Гідора вміє бути дуже різною. Повітряною й тендітною у сільських краєвидах з містками, де кожен камінь ніби випромінює світло. Задумливо-ліричною в натюрмортах. Шаленою, навіть фанатичною, коли лінії на полотні складаються в малюнок якогось стародавнього ритуального танцю, що закликає стихію.

Серії Гідори споглядальні. Вони мало схожі на краєвиди. Радше це кольорові медитації. Композиції в бузковій гамі, з усіма переходами від блідо-рожевого до фіолетового, майже чорного – спогади про захід сонця або, можливо, передчуття заходу сонця. Фантазії на теми різних відтінків піщано-жовтого – спроба через колір підключитися до земної енергетики (для Ганни Гідори, ініціаторки та учасниці багатьох симпозіумів лендарту, тема особливо близька). Етюди в блакитному – філософські мініатюри про світло, повітря та порожнечу. Все балансує на межі впізнаваного краєвиду та чистої абстракції, і саме тому, що це не краєвид і не абстракція, роботи Ганни Гідори заворожують по-справжньому.

Таня Савченко,
галеристка, кураторка

Over the course of 23 years, the gallery I lead has shown 14 exhibitions of Anna Gidora's works, and this has given me the opportunity to observe the continuous evolution of the artist.

Anna Gidora knows how to be very different. Airy and fragile in rural landscapes with bridges, where each stone seems to emit its own light. Pensive and lyrical in still life. Crazy, even fanatical, when the lines on the canvas form into a picture of some ancient ritual dance that conjures the elements.

Gidora's series are contemplative. They look like landscapes. Rather, they are a kind of colored meditations. Compositions in the lilac scale, with all transitions from pale pink to purple, almost black – memories of the sunset, or perhaps a premonition of the sunset. Fantasies on themes of various shades in sandy yellow are an attempt to connect to the earth's energy through color (for Anna Gidora, the initiator and participant of many land art symposia, the topic is particularly close). Etudes in blue are philosophical miniatures about light, air and emptiness. Everything balances on the border between recognizable landscape and pure abstraction, and precisely because it is neither a landscape nor an abstraction, the works of Anna Gidora are truly mesmerizing.

Tanya Savchenko,
gallerist, curator

2022, виставковий простір Le Manoir, Domaine de Rovorée, Івуар, Франція
Небокрай 1,2,3 (триптих), 2012 колекція Євгенії та Сергія Шудрів
Exhibition space «Le Manoir»
Domaine de Rovorée, Yvoire, France
Horizon 1, 2, 3 (triptych), 2012 collection of Evgenia and Serhiy Shudra

Перша програма інституції сучасного мистецтва Le Manoir була задумана під час історичного та бурхливого періоду хвилювань у Європі, коли ми стали свідками переміщення мільйонів біженців та незліченних страждань, спричинених війною. Протягом літнього періоду київська художниця Ганна Гідора працювала в середньовічній садибі з реліктовим каштановим гаєм Domaine de Rovorée і представляла виставку, яка поєднувала її роботи в жанрі лендарту та живописні пейзажі.

Практика Гідори – це злиття з природою; безпосередня взаємодія із землею. Вона вважає ландшафт не лише красою природи, але й місцем у всесвіті, де перетинаються всі його значення. Кольорові схеми в поєднанні з яскраво вираженими лінійними силуетами створюють ритм природи, який є делокалізованим і позачасовим. Момент, який художниця зображує, вбирає в себе весь філософсько-історичний катастрофізм і є закодованим знаком присутності людини на землі.

Ганна Гідора принципово вірить у те, що людство об'єднує одна Земля – незалежно від того, де хто живе, та сама Земля обертається під нашими ногами. Робота з Землею – це об'єднавчий процес, що пов'язує знаки і символи місця та часу. З епохи неоліту людство залишило по всій планеті сліди, які вказують на розуміння та смисли життя. Ці «графіті» збереглися на скелях, зняряд-дях праці, предметах побуту, зброї, одязі, кераміці та інших археологічних знахідках.

Гідора стверджує: «Людство завжди перебуває у вимірі між минулим і майбутнім, тут і зараз, пам'ятаючи про те, що було і що буде, і так буде завжди».

Анджела Хаунтебах-Ерто,
магістерка Королівського
коледжу мистецтв

The first program of the contemporary art institution «Le Manoir» was conceived during a historic and tumultuous period of unrest in Europe, when we witnessed millions of refugees on the move, and the suffering caused by war. During the summer period, Kyiv artist Anna Gidora worked at Domaine de Rovorée, a medieval estate with a relict chestnut grove, and presented an exhibition combining her works in the genre of land art and picturesque landscapes.

Gidora's practice is a fusion with nature; an authentic engagement with land that permeates the visual surfaces she creates. She cites landscape as being not only the beauty of nature, but a place in the universe where all meanings intersect. The color schemes in combination with pronounced linear silhouettes create a rhythm of nature that is delocalised and timeless. The moment that the artist depicts, and which absorbs all philosophical and historical catastrophism, presents a coded sign of human presence on earth.

Anna Gidora fundamentally believes that humanity is united by one earth. No matter where one lives, the same Earth revolves beneath our feet. Working with Land is a unifying process connecting signs and symbols of place and time. Since the Neolithic era, humanity has left symbols and signs all over the planet that indicate an understanding of life. These «graffiti» are preserved on rocks, work tools, household items, weapons, clothes, ceramics and other archeological detritus.

Anna Gidora states «Humanity is always in the dimension between the past and the future, the here and now, remembering what was and what will be, and it will always be like that».

Angela Huntbach-Hertault,
Masters Royal College of Art

МИСТЕЦТВО МІСЦЯ

THE ART OF PLACE

Розмову про лендарт та притаманну йому свободу важко уявити без поста-ті Ганни Гідори. Художниця, кураторка, засновниця і керівниця «Простору Покордоння» в Могриці. Людина-інституція, чиї правила не є конвенційними, а визначаються широтою, глибиною і відкритістю людини-митця. Разом із колом однодумців Гідора створила простір для щирого діалогу художників та художниць із оточенням і між собою – саме з тією чуйністю, що робить цей діалог можливим – у згоді, дискусії, у сталості та постійних змінах. Так, як творить сама.

П'єр Нора свого часу створив концепцію місць пам'яті, для позначення місць, із якими люди пов'язують свої спогади, цінності, де «пам'ять кристалізується та знаходить свій притулок». Могриця – одне з таких місць. Місце, через яке відбувається визначення точок відліку, де доісторичне зустрічається з сучасним – життям, мистецтвом, людським поглядом. У цьому перетині формуються зв'язки, що надалі існують і поза місцем, тримаючи спільноту разом.

Це місце – одне з ключових і у творчій практиці самої Гідори. В основі лендарт-робіт художниці, більшість яких створено в Могриці, лежать первинні матерії, сторони світу, астрономічні об'єкти і стихії. Сонце і місяць, ґрунт, вода, тіні й світло, вітер, трава, гірська порода постають рівноправними учасниками творення поряд із самою авторкою, перебуваючи у динамічному взаємовпливі. Як і в об'єктно-орієнтованій онтології, де на перше місце виходить взаємодія між об'єктами, у Гідори це теж відносини: шляхи, перетини, мандри.

Під час одного з «Просторів Покордоння» художник Клеменс Пул розробив «Етичну мапу лендарту», умовно виділивши чотири типи взаємодії з середовищем – від споживання до гармонійного співіснування. Роботам Гідори в цій системі координат належить найбільш «етична» чверть.

It is difficult to imagine a conversation about land art and the freedom inherent in it without the figure of Aanna Gidora. Artist, curator, founder and head of the Border Space symposium in Mohrytsia. She is herself an institution whose rules are not conventional, but are determined by the breadth, depth and openness of the artist. Together with a circle of like-minded people, Gidora created a space for artists to have a sincere dialogue with the environment and with each other – with the sensitivity that makes this dialogue possible – in agreement, discussion, stability and constant changes. As she creates herself.

Pierre Nora once created the concept of «sites of memory», to denote places with which people associate their memories and values, where «memory crystallizes and finds its refuge». Mohrytsia is such a place. A place through which points of reference are determined, where the prehistoric meets the modern – life, art, human perspective. In this intersection, bonds are formed that continue to exist beyond the site, holding the community together.

This place is one of the key places in the creative practice of Gidora herself. The basis of the artist's landscape works, most of which were created in Mohrytsia, are primary materials, sides of the world, astronomical objects and elements. The sun and the moon, soil, water, shadows and light, wind, grass, and rock appear as equal participants in creation alongside the author herself in a dynamic mutual influence. As in object-oriented ontology, where the interaction between objects takes first place, for Gidora it is also about relations: paths, intersections, itineraries.

During one of the Border Spaces, the artist Clemens Poole developed the «Ethical Land Art Map», conditionally distinguishing four types of interaction with the environment – from consumption to

Мандри. 1999
Travel. 1999

Вони тяжіють до балансу, спираються на особливості ландшафту, споглядають, окреслюють, відтінюють.

Це своєрідна ленд-графіка, де кольором, світлом/тінню художниця виводить рисунок на поверхні. Як вишивка білим по білому, як орнамент, що стелиться по нижньому льону. «Тяглість» – ще одне слово, що спадає на думку при погляді на ці роботи в ландшафті, від якого вони невіддільні. Вони не лише маркують простір, але й відлічують час: солярні й місячні символи, календарі, годинники. Біла крейда стає доісторичним полотном, повертаючи нас до архаїки наскельних розписів і водночас виводячи за межі лінійного сприйняття часу та лінії історії мистецтва, яка умовно рухається від первісних часів до сучасності. Так, якби ми дивилися одночасно з сьогоднішнього з того самого доісторичного, коли формувалися нашарування історії на дні мезозойського моря.

І тут коло замикається – ми знову повертаємося в розмові до Могриці. Час майже зникає і стає особливим тут. Для багатьох із нас кінець і початок року почав відмірюватися саме цими літніми днями, коли спільнота зазвичай збирається разом у Покордонні. Я пишу цей текст у момент, коли доступ до Покордоння ускладнений, бо по той бік кордону – пільма. Але сподіваюся, що коли ви читатимете ці рядки, Могриця знову буде у вільній досяжності. Утім, навіть зараз, коли доступ тимчасово втрачено, нас усіх єднає наша пам'ять, цінності, наші зв'язки, і «сонячний телець» чекає на крейдянному схилі оновлення своїх контурів на межі білого і зеленого.

Наталія Маценко,
мистецтвознавиця, кураторка

harmonious coexistence. Anna Gidora's works in this coordinate system belong to the most «ethical» quarter. They strive for balance, rely on the features of the landscape, they contemplate, outline, and shade.

This is a kind of land graphics, where the artist creates a pattern on the surface with color, and lights and shadows. Like white-on-white embroidery, like an ornament spreading over delicate linen. «Continuity» is another word that comes to mind when looking at these works in the landscape from which they are inseparable. They not only mark space, but also count time: solar and lunar symbols, calendars, clocks. White chalk becomes a prehistoric canvas, returning us to the archaic rock paintings and at the same time taking us beyond the linear perception of time and the line of art history, which conventionally moves from primitive to modern times, as if we looked at the same time from the present and from the prehistoric perspectives, when the layers of history were formed at the bottom of the Mesozoic sea.

And here the loop closes – we return to Mohrytsia again in conversation. Time almost disappears and becomes special here. For many of us, the end and the beginning of the year began to be measured precisely on these summer days, when the community usually gathers together in the Borderland. I am writing this text at a time when access to the Borderland is difficult, because there is darkness on the other side of the border. But I hope that when you read these lines, Mohrytsia will be within easy reach again. However, even now, when access is temporarily lost, we are all united by our memory, values, our connections, and the «solar calf» is waiting on the chalk slope to renew its contours on the border between white and green.

Natalia Matsenko,
art critic, curator

ТІНІ БІЛИХ СТІН

SHADOWS OF WHITE WALLS

Структура крейдяного масиву, що складається з окремих шматків породи, нагадує кам'яну кладку давнього Риму або ацтеків, а може...

Кожен фрагмент своєю тінню створює нову просторову форму на білій стіні. Природа ніби формує мистецьку реальність.

Подив і захоплення первісним океаном, де геологічна праісторія наближається впритул до сьогодення і проступає на поверхню могрицького ландшафту, стали поштовхом у 2002 році для формування циклу робіт «Тіні білих стін» («Тінь вітру», «Тіні білих стін», «Дороговкази»), що розвивається поступово, з року в рік набуваючи нових смислів і символічних форм.

У 2014-му Ганна Гідора обирає для своєї роботи фрагмент багатометрової крейдяної стіни, що утворилася внаслідок розробки кар'єру, де протягом майже десятиліття продовжить цикл робіт «Тіні білих стін». Білосніжний клаптик на початку крейдяного рельєфу стає ще однією частиною ландшафту, якою художниця опікується, дбайливо доглядає, співпереживає та творчо співдіє. Цей маленький сакральний простір стане незамінним компонентом симпозіуму лендарту та відзеркаленням його щорічної атмосфери.

На цьому місці Ганна з року в рік створює низку робіт: «Тіні білих стін. Композиція №3» (2014), «Геометрія трави» (2015), «Тіні білих стін. Фактура» (2016), «Тіні білих стін. Межа» (2017), «Струмки» (2018), «Сліди» (2020), «Нашарування» (2021).

Багаторічна тяглість творення серії «Тіні білих стін» стала своєрідним дослідженням Ганни Гідори обраної концепції творів та місця в довіллі Могиці.

Наталія Лісова,
мистецтвознавиця,
дослідниця українського лендарту

The structure of the chalk massif, consisting of separate pieces of rock, resembles the stone masonry of ancient Rome or the Aztecs, or maybe...

Each fragment creates a new spatial form on the white wall with its shadow. Nature seems to shape artistic reality.

The wonder and admiration of the primordial ocean, where geological prehistory comes close to the present and appears on the surface of the Mohrytsia landscape, became the impetus in 2002 for forming the series of works «Shadows of White Walls» [“Shadow of the Wind», «Shadows of White Walls», and «Road Signs» (2002)], which develops gradually, acquiring new meanings and symbolic forms from year to year.

In 2014, Hanna Gidora chose for her work a fragment of a multi-meter chalk wall, which was formed as a result of quarrying, where she has been continuing the cycle of works «Shadows of White Walls» for almost a decade. The snow-white patch at the beginning of the chalk relief becomes another part of the landscape, which the artist takes care of, cares for, empathizes with and creatively collaborates with. This small sacred space becomes an indispensable component of the Land Art Symposium, and a reflection of its annual atmosphere. At this place, Anna creates a number of works from year to year: «Shadows of White Walls. Composition №3» (2014), «Grass Geometry» (2015), «Shadows of White Walls. Texture» (2016), «Shadows of White Walls. Border» (2017), «Streams» (2018), «Traces» (2020), «Layering» (2021).

The many-year duration of creating the «Shadows of White Walls» series has become Hanna Gidora's way of studying the chosen concept of the works and their place in the environment.

Natalia Lisova,
art critic,
researcher of Ukrainian land art

Структура
крейдяної скелі
Structure of the
chalk rock

Мистецтво довілля Ганни Гідори існує на горизонті відчуття неподільності світу, коли думка та річ не мали між собою дистанції, перебували в єдності. Воно живе у міжмежжі, позамежжі.

Робота з ландшафтом і його наповненням своєю присутністю, належністю, чуйним зв'язком із ним дає змогу показувати за тим, що відбувається, щось більше, ніж видиме. Відповідність власній внутрішній цілісності засвідчує на рівні «очі до очей» неймовірну хтонічну, нутрянну, неприборкану силу, і виявляється, що той, хто пізнав найбільшу бурю, здатен зобразити справжній спокій.

Імовірно, саме тому лендарт Ганни Гідори живить: зшиває розірвані тексти, пророщує квіти в глибоких ранах серця, світить і вихоплює всередині свідомості якісь глибини часів, коли мова тільки народжувалась, натомість від чуття та досвіду залежало виживання. У лютому 2022 я переконалася особисто, що лише чуття та досвід, проявлений у людських зв'язках, працювали й рятували тоді, коли решта всього вибухала й атрофувалася.

Цей лендарт не транслює результату художньої взаємодії авторки з простором; безперечно, такий мистецький результат наявний, осяжний і прекрасний, проте він ключ до відчитання, а головним посланням є власне радість взаємодії, дієвої присутності саме тут. Категорії простору і часу, як належні до пізніших, уже мовних способів усвідомлення світу, тут безперечно нікуди не зникають, але перестають визначати смисли, і виникає пряме співбуття, особиста участь у продукуванні присутності. Це мистецтво цілком позбавлене дидактики, воно не силує та не закликає, воно делікатно знімає заслону з очей і спокійно перебуває з тобою в «дивись, це все тут, і ти в цьому всьому. Бо так є».

Марина Конєва

Anna Gidora's environmental art exists on the horizon of the world's sense of indivisibility, when the thought and the thing had no distance between themselves being in unity. It lives in this boundary, beyond.

Working with the landscape and filling it with your own presence, belonging, responsive connection, allows you to show something behind what is happening that is more than you can see. The correspondence of one's own inner integrity can testify, at the level of «eye to eye» incredible: the inner, indomitable strength, and it turns out that someone who has known the greatest storm is able to portray true peace.

This is probably why Anna Gidora's land art nourishes: it sews together torn texts, sprouts flowers in the deep wounds of the heart, shines and snatches some depths of the times inside the consciousness, when speech was just being born, and survival depended on feeling and experience.

In February 2022, I was personally convinced that only feelings and experience, manifested in human connections, worked and saved when everything else exploded and atrophied.

This land art does not translate the result of the author's artistic interaction with space; undoubtedly, such an artistic result is present, visible and beautiful, but it is the key to reading, and the main message is the joy of interaction, the active presence here. The categories of space and time, related to later, already linguistic ways of understanding the world, here undoubtedly do not disappear anywhere, but cease to determine meanings, and a direct event arises, direct participation in the production of presence. This art is completely devoid of didactics, it does not force and does not call, it delicately removes the curtain from the eyes and calmly is with you in «look, it's all here, and you are in it all. Because it is».

Maryna Konieva

ПЕРЕКОНИВА СТАЛІСТЬ

CONVINCING CONSTANCY

Ганну Гідору всі знають як живописицю і художницю лендарту. А я захоплююся її мистецтвом залучення та колективними практиками. Те, що звично вважати за менеджерську та організаційну діяльність, Ганна Володимирівна перетворює у довершене мистецтво. А могрицька спільнота, що складається із трьох поколінь українського художництва – найвеличніший проєкт Гідори у цій царині.

Проведу аналогію з живописною практикою, де споконвічний могрицький ландшафт – це немов чисте та незаймане полотно, яке колись побачила художниця, пропливаючи у човні стрімким Псом. Побачила і взялася до роботи. Кілька років, як ґрунт, будувала навчальний процес у форматі студентських пленерів. Міцна едукативна основа на багато років надала Могрицьким симпозіумам потужного просвітницького потенціалу. Донині процес пізнання та аналітичного мислення тут настільки ж важливий, як творення й споглядання.

А люди, що у різні роки бували у Могриці – немов барви утворюють живописний шар цього твору. Широкими мазками тут з'являються художні колективи. Об'ємними нашаруваннями – постійні учасники, друзі та соратники Ганни Гідори, що підтримують загальну композицію твору. А тоненькими лесуваннями – діти, які зростають разом із Могрицею.

І незбагненно, як Гідорі вдається так гармонійно поєднувати стільки неймовірних і таких різних людей! Надихати, спонукати до спільнотворення, зачаровувати могрицькою красою. Буває, дивуєшся, що такі різні у своїй творчості автори або авторки, які донедавна навіть не були знайомі між собою, вже завзято працюють над спільним проєктом. Здавалося б, раптово і несподівано, але ж ні! Здебільшого саме глибоке розуміння та відчуття місця і людей в ньому дає змогу художниці

Let's take an analogy with painting practice, where the eternal Mohrytsia landscape is like a pure and virgin canvas, which the artist once saw, sailing in a boat down the swift Psyol River. I saw it and got to work. For several years, the soil imposed an educational process in the format of student plein-air. A strong educational foundation for many years provided the Mohrytsia symposia with a powerful educational potential. Until now, the process of cognition and analytical thinking is as important here as creation and contemplation.

And the people who visited Mohrytsia in different years, like different paints, form a picturesque layer of this work. Art groups appear here in broad strokes. Volumetric

створювати ці дивовижні поєднання. Гідора робить це легко, непомітно і органічно. Вона вміє приймати, розуміти та любити художників і художниць із найрізноманітнішими практиками (почасти зовсім далекою від лендарту) і зрештою – перфектно компонувати все це на саморобній мапі, розкладеній на дерев'яному столі навпроти білосніжного крейдяного кар'єру. Не знаю, чи зберігаються десь ці паперові мапи – гадаю, що вони є безцінними документами, свідченнями творення Ганною Гідорою одного з унікальних мистецьких явищ нашого часу.

Євгенія Моляр,
мистецтвознавиця, кураторка

layers: constant participants, friends and associates of Anna Gidora, supporting the overall composition of her work. And with thin woods: the children who grow up together with Mohrytsia.

And it is incomprehensible how Gidora manages to combine so many incredible and such different people so harmoniously! To inspire, encourage to create, enchant with Mohrytsia's beauty. It happens that you are surprised that authors so different in their work or authors who until recently did not even know each other, are already working hard on a joint project. It would seem to be sudden and unexpected, but no! Basically, the deepest understanding and feeling of the place, and the people in it, allows the artist to form these amazing combinations. Gidora does it easily, discreetly and organically. She knows how to accept, understand and love artists with a variety of practices (some very far from land art) and, in the end, perfectly arrange all this on a homemade map laid out on a wooden table opposite a white chalk quarry. It's unknown if these paper maps are kept somewhere – but they are priceless documents, evidence of Anna Gidora's creation of one of the unique artistic phenomena of our time.

Evgenia Molyar,
art critic, curator.

ЛЕНДАРТ-СИМПОЗИУМ «ПРОСТІР ПОКОРДОННЯ»

LAND ART SYMPOSIUM «BORDER SPACE»

Біля прикордонної півночі України на мапі Сумської області можна знайти селище Могриця, окреслене і омите річкою Посел. Це місце вже історично стало центром, навіть символом і частиною окремого мистецького руху. Територія селища втратила свої первинні кордони відтоді, як тут у 1997-му експериментально розпочали творити митці на чолі з Ганною Гідорою – українською художницею-живописницею, засновницею сумського симпозиуму лендарту. Ганна Володимирівна живе та працює у Києві, а народилася у селі Студенок (тепер Миропілля) Сумської області. Цю місцевість мисткиня добре знає з дитинства, а тема довкілля для неї завжди була близькою. Участь у симпозиумі «Раку-кераміка» 1993 р. остаточно сформувала напрям її діяльності – лендарт був найбільше дотичним до її творчих прагнень. Так Ганна Гідора стала засновницею сучасного і довготривалого лендарт-заходу «Простір Покордоння» в селищі Могриця.

Свого часу в Україні існувало декілька ініціатив, спрямованих на мистецтво в до-вкіллі, серед них можна згадати: фестиваль «Весняний Вітер» у Києві, «Арт-Поле», що відбувалося у різних місцях, «Фортмісія» під Львовом, «Хортиця» у Запоріжжі, щорічний зимовий ленд-фестиваль у Вінниці «Міфогенез» та лендарт-симпозиум у Могриці. Сьогодні періодично виникають інші локації, наприклад, програма Ізоляції «Заземлення», Одеський фестиваль лендарту, заходи в Карпатах. Проте саме могрицький симпозиум залишається найтривалішим явищем мистецтва довкілля, що не змінює ні локацію, ні свої традиції. Ганна Гідора залишала за собою роль фасилітаторки – людини, що стояла на початку формування головної ідеї заходу й зберігає «генеральну лінію» розвитку проекту – робота з простором через мистецький діалог, на якому базується і набуває шалених обертів сучасний український лендарт.

Near the border in the north of Ukraine, on the map of Sumy region, you can find the village of Mohrytsia, outlined and washed by the Psyol River. This place has historically become the epicenter, even a symbol, and part of a separate artistic movement. The territory of the village has lost its true boundaries since the time when, in 1997, artists led by Anna Gidora – Ukrainian artist-painter, founder of the Sumy Land Art Symposium – began to experimentally create here. Anna Volodymyrivna lives and works in Kyiv, but was born in the village of Studenok (now Myropylly), Sumy region. The craftswoman has known this area well since childhood, and the topic of the environment has always been close to her. Her participation in the 1993 symposium «Raku-ceramics» finally solidified her direction of activity – land art was the most tangential to her creative aspirations. Thus, Anna Gidora became the founder of the modern and long-lasting land art event, Border Space, in the village of Mohrytsia.

At one time, there were several events aimed at environmental art working in Ukraine. Among them we can mention: the «Spring Wind» festival in Kyiv, «Art-Pole», which took place in various places, «Fort Mission» near Lviv, «Khortytza» in Zaporizhzhia, the annual «Mitogenesis» winter land festival in Vinnitsa, and the land art symposium in Mohrytsia. Today, other locations periodically appear, for example, the «Grounding» program by IZOLYATSIA, the Odesa Land Rate Festival, various events in the Carpathians. However, it is the Mohrytsia Symposium that remains the longest-lasting phenomenon of environmental art, which does not change either its location or its traditions. Gidora reserved for herself the role of a facilitator – a person who stood at the beginning of forming the main idea of the

У 2022 році «Могриця» мала святкувати ювілей – 25 років безперервного функціонування, феномен у сучасному українському мистецькому середовищі. Від заснування і до сьогодні резиденція творців мистецтва змінювалася, рівень організації мистецького простору та масштаби з кожним роком збільшувалися, набували нових рис і напрямів, але залишалася недоторканою лише серцевина симпозиуму – Діалог між Людиною і Природою мовою мистецтва. Нині це лендарт симпозиум «Простір Покордоння», або серед вузького кола просто «Могриця» – слово, що інтуїтивно асоціюється із творчим вибухом лендарту.

Суть покордоння розкривається й у історичних координатах цієї території, яка лежить у межах старослов'янського поселення між ланцюгом межових городищ Сіверських земель, де пролягала північна гілка «Шовкового шляху». На цьому місці покордоння все змішувалося – степовики і землероби, різні устрої, вірування, світосприйняття, раси тощо. «Так і зараз: на симпозиумі ми всі об'єднані творчістю, але поза Могрицею займаємося різними напрямками мистецтва і лише тут свій творчий досвід і методи роботи намагаємося реалізувати у співдії з простором. Ми всі різні, але щасливі бути разом, змінюватись, розкриватись, приймати і захоплюватись іншими. Кожен із нас тут колись залишив частинку свого серця», – захопливо говорить Ганна Гідора.

Оля Рафальська,
мистецтвознавиця

event and preserves the «general line» of the development of the project, working with space through an artistic dialogue on which modern Ukrainian land art is based and is gaining momentum.

In 2022, Mohrytsia was to celebrate its anniversary of 25 years of continuous activity – a phenomenon in the modern Ukrainian artistic environment. From the beginning of its foundation until today, the residency for artists has changed, the level of organizing the artistic space and its scale have increased every year, acquired new features and directions, but only the core of the symposium – the Dialogue between Human and Nature in the language of art – has remained untouched. Currently, it is the land-art symposium Border Space, or among a narrow circle simply Mohrytsia, a word that is intuitively associated with a creative explosion of land art.

The essence of the border is also revealed in the historical coordinates of this territory, which lies within the boundaries of the Old Slavic settlement between the chain of border fortifications of the Severskiy lands. The northern branch of the Silk Road ran through the fortifications surrounding Mohrytsia. At that period of the border, everything was mixed, steppe people and farmers, different organizations, beliefs, worldviews, races, etc. «Even now at the symposium, we are all united by creativity, but outside of Mohrytsia we are engaged in various areas of art, and only here do we try to realize our creative experience and work methods in cooperation with the space. We are all different, but happy to be together, to change, reveal, accept and admire others. Each of us once left a part of our heart here,» says Anna Gidora enthusiastically.

Olya Rafalska,
art critic

НА ПЕРЕТИНІ ШЛЯХІВ AT THE CROSSROADS

«Заговори, щоб я тебе побачив», – казав давньогрецький філософ Сократ. Людина виплескує з себе у світ те, що її наповнює. В мистецтві тим виплеском є художній твір – вислів митця.

Серед війни, великого горя, що спіткало Україну, тяжких втрат та руйнувань, творчість Ганни Гідори – це пісня нескінченної любові, яка завжди була, є і буде. Через любов вона дивиться на сучасний світ та його минуле. Любов звучить в її живописі та лендарті, що є різними за формою втілення, але схожими за відчуттями. Ці два захоплення мисткині, іноді переплітаючись між собою, іноді йдучи поряд, сформували цілісний творчий шлях, який базується на глибоких роздумах та переживаннях.

Те, що у живописі можна відчутти, побачити, відобразити, у творах лендарту доречно ще й пізнати на дотик, почути, понюхати та навіть спробувати на смак, якщо це замислено митцем. Довкілля само собою впливає на почуття та розкриває їхню різноманітність. А спостереження за твором лендарту у різні часи доби та різні пори року демонструють нескінченні зміни у його візуальному сприйнятті: від появи у просторі, через перебування – аж до руйнування і зникнення

Досвід дослідництва, який Ганна Гідора здобула в археологічних розкопках на території Сумщини, позначився на її світогляді. Колись торкнувшись артефактів,

«Speak so I can see you», said the ancient Greek philosopher Socrates. A person pours out into this world that which fills him. In art, that splash is a work of art – an expression of the artist.

In the midst of the war, the great grief that befell Ukraine, the heavy losses and destruction, Anna Gidora's work is a song of endless love that has always been, is, and will be. Through love, she looks at the modern world and its past. Love sounds in her painting and land art, which are different in their forms of embodiment, but similar in their feeling. These two passions of the craftswoman, sometimes intertwining with each other, sometimes going side by side, formed a whole creative path, which is based on deep thoughts and personal experiences.

That which in painting can be felt, seen, and depicted, in works of land art should also be known by touch, heard, smelled, and even tasted, if it was intended by the artist. The environment itself affects the senses and reveals their diversity. And observation of a work of land art at different times of the day and different seasons of the year demonstrates endless changes in its visual perception: from presentation in space, life and even destruction.

The research experience that Gidora gained in archaeological excavations in the territory of Sumy region affected her worldview. Once, touching the artifacts,

відчувши історію в руках, вона передає ці тактильні відчуття на підсвідомому рівні у своїх творах. Вони – як мандри у часі, що охоплюють думкою відрізок від минулого до майбутнього, сповнені особистих відкриттів і занурюють майже до першооснов творення світу.

Твори лендарту «Пастка для вітру» (2001) та «Тінь вітру» (2002) – це подих свіжого вітру, що заплутався у високих травах. Велич мільйонів років відчувається під час взаємодії з крейдяними пагорбами, що є свідками багатьох циклів життя та подій, які їх супроводжували. Абстрактні чорні малюнки по білій крейді у творі «Тіні білих стін» (2002) розповідають про це. Пізніше авторка ще раз повертається до теми «Тіні білих стін». Її взаємодія зі стихіями вітру та землі у 2015–2017 роках відбулася на іншому рівні: твори лендарту були схожі на живопис у просторі з тонкими – майже мінімалістичними – кольоровими та фактурними поєднаннями. Їх можна охарактеризувати як вишукану естетичність.

Круті крейдяні пагорби села Могриця розкривають свої таємниці. На чіткому рисунку геологічних нашарувань показано історію Землі в цьому місці. Осмислення цієї історії склалося у «Колекцію нашарувань» (2003). Перенесення каменів білої крейди з верхнього шару в попередні шари глини теракотового кольору нагадувало лист у минуле – спадщину цього місця.

feeling the history in her hands, she conveys these tactile sensations on a subconscious level in her works. They are like journeys in time, covering the mind from the past to the future, full of personal discoveries and plunging, almost, to the very foundations of the creation of the world.

The land art works «Wind Trap» (2001) and «Shadow of the Wind» (2002) are a breath of fresh wind tangled in tall grasses. The greatness of millions of years is felt when interacting with the chalk hills, which are witnesses to many cycles of life, and the events that accompanied them. Abstract black drawings on white chalk in the work «Shadows of White Walls» (2002) tell about this. Later, the author once again returns to the topic of «Shadows of White Walls». Her interaction with the elements of wind and earth in 2015–17 took place on another level: the works of land art were like painting in space with subtle, almost minimalist color and texture combinations. They can be characterized as refined aesthetics.

The steep chalky hills of Mohrytsia village reveal their secrets. A clear picture of the geological layers shows the Earth's experience in this place. Understanding of this experience takes place in «Collection of Layers» (2003). The transfer of white chalk stones from the upper layer to the previous layers of terracotta-colored clay

Тему листів-знаків у лендарті Ганна Гідора продовжує у циклі «Перевізник», що об'єднує твори з одною назвою, але різною формою творення. Стихія вогню є важливою складовою першого твору «Перевізник»: у момент його демонстрації горів чорний контур зображення. «Перевізник 2» складався з декількох творів-зображень, де великі за розміром знаки (листи) проєктувалися у нічний простір за допомогою штучного світла.

Знаковим в українському лендарті став твір Ганни Гідори «Сонце у Тельці» (2017). Він увібрав у себе найцікавіші напрацювання, що є в цьому мистецтві: великий масштаб твору (його видно зі супутника), зображення створене із землі і на землі та контраст геометричної фігури (сонця) і природного середовища. За слов'янською міфологією тілець символізує могутню силу Всесвіту, що поєднує у собі сонце і місяць, жіноче та чоловіче. З погляду на непросту історію розвитку українського лендарту, цей тілець став ще й символом стійкості та впізнаваності місця його творення (с. Могриця, Сумська область, Міжнародний симпозіум лендарту «Простір Покордоння»).

В подальших творах авторка продовжує роздуми про символи та знаки: у колі-сонці, що розташоване між рогами тільця, з'являється місяць («Місяць в сонці» (2017)). З часом він змінюється на хрест («Хрест в Тельці. Співвідношення» (2018)). Твір «Взаємопроникнення» (2019) немов підсумовує попередні думки і стає завершальним, максимально спрощеним, символічним записом про силу Всесвіту.

Мегалітичні об'єкти лендарту формують окрему групу творів. Вони, крім художнього втілення, мають функціональне значення. «Колекція ґрунтів. Вимірювання часу» (2013) та «Місячний календар» (2016) створені за літнім часом, що діє в Україні. Відповідно до чотирьох географічних напрямків (сторін світу) побудована величезна «Обсерваторія. Сонячний календар» (2013). Вона нагадує стародавні споруди аналогічного призначення. Вражає її масштаб, посилений контрастом матеріалів, що сформувався між великим колом з білої крейди, дерев'яними стовбурами та колом

resembled a symbolic message (letter) to the past, the heritage of this place.

She continues the theme of letters-signs in land art in the cycle «Carrier», which unites works with the same name, but different forms of creation. The element of fire is an important component of the first work «Carrier»: at the moment of its demonstration, the black contour of the image was burning. «Carrier 2» consisted of several visual works where large signs (letters) were broadcast into the night space with the help of artificial light.

Anna Gidora's work «The Sun in a Body» (2017) became iconic in Ukrainian land art. She absorbed the most interesting developments in this piece: the large scale of the work (it can be seen from a satellite); the image is created from the earth and on the earth and the contrast of a geometric figure (the sun) and the natural environment. According to Slavic mythology, the body symbolizes the powerful force of the universe, which combines the sun and

з червоної глини у центрі. Найбільш цікавий ефект від календарів та обсерваторії спостерігається при сонячному та місячному освітленні: у цей момент додається тональний контраст, який створюють тіні.

У творчості Ганни Гідори привертає увагу поява аналогічних тем у живописі та лендарті. Це спонукає знаходити точку появи ідеї твору та перевтілення роздумів у мистецькі образи. У 2010 році на крейдяному дні річки Псел біля крейдяного пагорба мисткиня знайшла ряди великих кам'яних брил, яких майже не було видно через водорості. Можливо, зроблені в середньовіччі брили породжували безліч ідей їхнього використання в минулому людьми, що колись населяли цю місцевість. Роздуми про шляхи, якими проходить через своє буття на землі людство, сприяло появі циклу робіт «Шляхи».

Живопис – це не ще одне, а перше захоплення Ганни Гідори, без якого почуття від її творчості були б неповні. Насіння любові, посіяне в дитинстві, наповненому вільними

the moon, the feminine and the masculine. From the perspective of the difficult history of developing Ukrainian land art, this body has also become a symbol of stability and recognition of the place of its creation (in the village of Mohrytsia, Sumy region, at the International Land Art Symposium «Border Space»).

In the following works, the author continues her thoughts about symbols and signs: the moon appears in the circle of the sun, which is between the horns of the body [«Growing Moon In The Body», (2017)]. Over time, it changes to a cross [«Cross in the Body. Relationship», (2018)]. The work «Mutual Penetration», (2019), summarizes, as it were, previous thoughts and becomes the final, maximally simplified, symbolic record of the power of the universe.

Megalithic objects of land art form a separate group of works. They, in addition to the artistic embodiment, have a functional value. «Collection of Soils. Measuring Time» (2013) and «Lunar Calendar» (2016) were created according to summer time in Ukraine. According to the four geographical directions (sides of the world), a huge «Observatory» was built. «Solar Calendar» (2013) resembles ancient buildings of a similar purpose. Its scale is impressive, enhanced by the contrast of materials formed between a large circle of white chalk, wooden trunks, and a circle of red clay in the center. The most interesting effect of calendars and observatories is observed in sunlight and moonlight: at this moment, the tonal contrast created by the shadows is added.

In Anna Gidora's work, the appearance of similar themes in painting and land art attracts attention. This encourages us to find the point of the emerging idea from work, and transforming the thoughts into artistic images. In 2010, on the chalk bottom of the River Psyol, near the chalk hill, the craftswoman found rows of large stone blocks that were almost covered by algae to the point of invisibility. Perhaps made in the Middle Ages, the blocks provoked many ideas about their past use by the people who once inhabited the area. Reflections on the paths through which humanity

просторами та запахом польових квітів, проросло в циклах живописних творів «Шляхи» (2011) та «Небокрай» (2012-2014). Ландшафти, зображені в них, концентрують в собі емоції захвату, польоту та перетікають від одного живописного епізоду до іншого. Ці відчуття породжує структура кожного з циклів: поєднання незвично довгих за розмірами творів, що складаються з декількох полотен. Кожній серії майже абстрактних пейзажів притаманна особлива кольорова гама: вона формує відчуття панорами. Панорамна цілісність – характерна риса багатьох живописних виставок Ганни.

Роздуми про місце людини у місці, світі та Всесвіті формуються в трьох серіях живописних творів: «Місце присутності» (2008), «Місце причетності» (2008) та «Узбережжя. Місце очікування» (2015). «Місце присутності» – монохромний біло-чорний живопис, де біла смуга неба та споруд поряд із чорною смугою землі, подібно білому японському живопису «йохаку», націлює глядача на усвідомлення себе як частини нескінченного Всесвіту. У безсмертної душі немає меж. На це натякає символіка білого кольору. Але все-таки людина живе на Землі: вона є її домом. Тому в «Місці причетності» будинки написані охрою (кольором землі). У творах із серії «Узбережжя. Місце очікування» (2015) є виразний контраст між світлим силуетом будівель і темним насиченим морем, що іноді зливається з таким самим за тоном та кольором небом, візуально відриває узбережжя (місце буття людини) від невідомого Всесвіту. Все це створює відчуття невизначеності: місце очікування.

Серію живописних творів «Курганне поле. Схід. Захід. Північ» (2016) можна вважати місцем перетину живопису і лендарту. За змістом – це продовження розмислів про життя та смерть, початих Ганною в творі лендарту з майже такою самою назвою: «Крапка виміру. Захід. Схід. Північ. Південь» (2012). Цей твір лендарту складався з чотирьох круглих насипів на місці реального курганного поля на високому пагорбі, вже зарослого деревами. Серед темних стовбурів пробивалися сонячні промені і висвітлювали силуети насипів,

passes during its existence on earth contributed to the appearance of the cycle of works called «Ways».

Painting is not just another medium, it is Gidora’s first passion, and without it the feeling of her work would never have been revealed. The seeds of love, sown in childhood, filled with free spaces and the smell of wildflowers, sprouted in the cycles of paintings «Ways» (2011) and «Sky» (2012–2014). The landscapes depicted in them concentrate emotions of delight and flight, and flow from one pictorial episode to another. These feelings are generated by the structure of each of the cycles: a combination of unusually long works consisting of several canvases. Each series of almost abstract landscapes has a special color range: it creates a sense of panorama. Panoramic integrity is a characteristic feature of many of Gidora’s painting exhibitions.

Reflections on the place of the human in the city, in the world and in the universe are formed in three series of paintings: «Place of Presence» (2008), «Place of Involvement» (2008) and «Coast. Waiting Place» (2015). «Place of Presence» is a monochrome black and white painting, where the white strip of sky and buildings next to the black strip of land, similar to white Japanese yohaku painting, aims to make the viewer to realize theirself as a part of the infinite Universe.

The immortal soul has no boundaries. This is hinted at by the symbolism of the white color. But still the man is on the Earth: it is his home. That’s why in «Place of Involvement» the houses are painted in ocher (the color of the earth). In the works from the series «Coast. The Place of Waiting», there is an expressive contrast between the light silhouette of buildings and the dark saturated sea, which sometimes merges with the sky of the same tone and color, visually separating the coast (the place of human existence) from the unknown universe. All this creates a sense of uncertainty: the place of waiting.

The series of paintings «Kurgan Field. East. West. The North» (2016) can be considered the intersection of painting and land art.

покритих навхрест двома смугами білого домотканого полотна. Кожен хрест контрастно виділявся, майже світився, на фоні темної землі. Чорні кола курганів серед лісу були схожі на чотири великих дзеркала, в яких відображалось небо в момент, коли на ньому запалювалися зірки. Зв’язок часів. І тільки білі хрести повертали глядача у це місце та час.

Живопис цього циклу передає особливу пору дня – сутінки, коли немає чіткої межі між світлом і тінню. Невеликі темні плями, намальовані між світлими хрестами, звучать, як кроки давніх подій, що вже пішли за горизонт.

Світу не вистачає любові. Живопис Гідори 2022 року відображає парадоксальний стан її душі: вміння знайти серед війни залишки теплих почуттів і виростити їх, щоб мати змогу зігріти не тільки себе. Це погляд із любові.

Наталя Кохан,
кандидатка мистецтвознавства,
доцентка

In terms of content, it is a continuation of reflections on life and death, begun by Gidora in a work of land art with almost the same title «Point of Measurement. West. East. North. South» (2012). This work of land art consists of four round mounds on the site of a real barrow field on a high hill, already overgrown with trees. Among the dark trunks, the sun’s rays broke through and illuminated the silhouettes of mounds covered crosswise with two strips of white homespun cloth. Each cross stood out in contrast, almost glowing, against the background of the dark earth. The black circles of mounds in the middle of the forest were like four large mirrors in which the sky was reflected at the moment when the starlight fell upon it. A connection of times. And only the white crosses brought the viewer back to this place and time.

The painting of this cycle conveys a special time of the day – twilight, when there is no clear boundary between light and shadow. Small dark spots drawn between light crosses sound like steps of ancient events that have already gone beyond the horizon.

The world lacks love. This 2022 painting reflects the paradoxical state of her soul: the ability to find remnants of warm feelings in the midst of war, and to grow them for warmth, a warmth not only herself. This is a look of love.

Natalya Kohan,
Candidate of Art Studies,
Associate Professor

Місце прогулянок
2012, 54x73, полотно, олія
The Place of Walks
2012, 54x73, canvas, oil

Жінка сиділа на землі, виривала зі свого серця біль. Той пручався і кричав, точніше – завивав, так тихо, що почули тільки ті, кому боліло навзаєм.

Інша пливла у річці, як риба проти течії, й говорила: «Та я завжди так роблю!» Її тягло шкірою по шершавому дну швидкої ріки. Вона ховала свої рани й показувала тільки тим, кому боліло навзаєм.

Ця жінка розмовляла з водою у білих від крейди калюжах, бо не вміла пірнати у велику воду. Коли підходила до глибини, її пальці тремтіли, й вона ховала їх навхрест на грудях, але їх відбирали й цілували ті, кому боліло навзаєм.

Жінки на цій землі вірили у ніжність, плекали оголеність душі.

Свої шрами ховали так уміло, що чутно було лише сміх.

Але коли вони дивилися одна на одну, вони плакали і обіймалися, бо знали, що їм точно болить навзаєм.

Жінки на цій землі горді та вміли шануватися. Вони захищають те, що люблять. Та проклинають ворогів.

Віка Бронза, менеджерка культурних проєктів

The woman was sitting on the ground, tearing pain out of her heart. The pain resisted and shouted, or rather, howled so quietly that only those who were also hurting could hear it.

The other one swam in the river like a fish against the current and said: «Yes, I always do this!»

Her skin was pulled along the rustling bottom of a fast river.

She hid her wounds, and showed them only to those who were also hurting.

This woman talked to the water in puddles white with chalk, because she did not know how to dive into the big water.

When she approached the depth, her fingers trembled and she hid them crosswise on her chest, but they were taken away and kissed by those who were also hurting.

Women on this earth believed in tenderness, they cherished the nakedness of the soul. They buried their scars so skillfully, all that was heard was laughter.

But when they looked at each other, they cried and hugged, because they knew that they definitely hurt.

Women on this earth are proud and know how to be respected. They protect what they love. But they curse their enemies.

Віка Бронза, cultural projects manager

Ганна Гідора – невинуватий романтик, геній невимушеності. Змах пензля легкий, як сльоза; тануть острови кольорів; полотна-вікна, що здатні втягнути в себе неосяжність просторів. Одного разу прочитавши літери її абетки – їх уже ніколи не забудеш, а відчувши – не потягнешся за словником...

Присмеркова радість цих творів – нереальна, як прийдешній біль.

Олег Сидор-Гібелінда, мистецтвознавець

Anna Gidora is an incorrigible romantic, a genius of ease. The stroke of the brush is as light as a tear; melting islands of flowers, canvas-windows capable of drawing in the immensity of spaces. Once, having read the letters of her alphabet, you will never forget them again, and having felt them, you will not reach for a dictionary...

The twilight joy of these works is unreal, like the oncoming pain.

Oleg Sidor-Gibelinda, Art critic

ЗМІСТ

живопис	9	painting
шляхи	11	ways
формула горизонту	27	horizon formula
місце сподівань	69	place of hope
місце присутності	85	place of presence
земля мовчання	113	land of silence
узбережжя	129	coast
лендарт	157	land art
тіні білих стін	163	shadows of white walls
геометрія трави	171	grass geometry
колекція ґрунтів	179	collection of soils
крапка виміру	191	measurement point
колекція нашарувань	201	collection of layers
мегаліти	213	megaliths
телець	225	taurus
мистецтво під час війни	241	art during the war
біографічні нотатки	265	biographical notes
обрані статті та есеї	285	selected articles and essays

CONTENTS

ГАННА ГІДОРА
Живопис. Лендарт.

Художній альбом

Упорядник
Ганна Гідора

Координаторка проєкту
Євгенія Шудра

Редактор
Костянтин Донін

Дизайн
Максиміліан Сергеев

Кольорокорекція
Дмитро Бердочник

Шрифти
Дмитро Растворцев

Коректорка
Юлія Галета

Переклад
Марина Дунаєва

Редактор англійської версії
Клеменс Пул

Підтримка
Марина Конєва

Консультантка
Яна Стецька

ANNA GIDORA
Painting. Land art.

art album

Compilation
Anna Gidora

Project coordination
Evgenia Shudra

Editor
Kostyantyn Donin

Design
Maximilian Sergeyev,

Color correction
Dmitry Berdochnik

Font Dmitry Rastvortsev

Translator
Marina Dunaeva

English editing
Clemens Poole

Support
Maryna Konieva

Consultant
Yana Stetska

Фото:
Петро Бевза
Нео Венліх
Ганна Гідора
Сергій Гуцан
Олег Демьяненко
Олександр Залога
Катерина Животкова
Олександр Животков
Роман Клименко
Олег Красносельський
Юрій Коропченко
Олексій Коношенко
Наталя Кохан
Світлана Кошелева
Олексій Кузнецов
Ярослава Майстренко
Сергій Малюк
Віра Паненко
Вікторія Тимошенко
Артем Тихонков
Антон Ясенчук

Photos:
Petro Bevza
Oleg Demyanenko
Anna Gidora
Serhiy Hutsan
Natalya Kohan
Roman Klymenko
Oleksiy Konoshenko
Yury Koropchenko
Oleg Krasnoselskyi
Svitlana Koshelieva
Oleksiy Kuznetsov
Yaroslav Maistrenko
Sergey Malyuk
Vera Panenko
Artem Tikhonkov
Victoria Tymoshenko
Noah Wohnlich
Anton Yasenchuk
Oleksandr Zaloga
Kate Zhivotkova
Oleksandr Zhivotkov

Фото живопису:
Юрій Беденко
Марія Бикова
Ігор Гайдай
Ярослава Майстренко
Кароліна Мозгова
Ігор Паламарчук
Віктор Хоменко
Валерій Шкарупа

Photos of paintings:
Yury Bedenko
Maria Bykova
Ihor Gaidai
Viktor Khomenko
Yaroslav Maistrenko
Karolina Mozgova
Ihor Polamarchuk
Valery Shkarupa

Здається, ти спочатку пишеш вугіллям на полотні, а потім, не стерпівши цієї сухої та графічної трагедії простору, починаєш змішувати фарби та записувати вугілля, себе, трагедію – кольором, олією... Полотно перетікає в полотно, і все ясніше проступає винищення сюжету, як послідовний крок самотньої душі серед побутових та всемогутніх постатей.

Костянтин Донін
фотограф, поет, видавець

It seems that you first paint with charcoal on canvas, and then, not enduring this dry and graphic tragedy of space, you begin to mix paints and write down coal, yourself, tragedy – in color, oil...

The canvas flows into the canvas, and the extermination of the narrative comes through more and more clearly, as a consistent step of a lonely soul among everyday and omnipotent figures.

Konstantin Donin
photographer, poet, publisher

